

A FRANKLIN-TÁRSULAT

kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY RENDEZÉSE.

AZ 1888-IK ÉVI VII. TÖRVÉNYCZIKK S AZ 1888-IK ÉVI 40,000 SZÁMÚ VÉGREHAJTÁSI RENDELET ALAPJÁN.

A TÖRVÉNY S VÉGREHAJTÁSI RENDELET SZÖVEGÉVEL, MAGYARÁZATOKKAL, AZ ÁLLATBETEGSÉGEK ISMERTETÉSÉVEL ÉS SZAKUTASÍTÁSOKKAL. MEZEI S ÁLLAMI TISZTIVISELŐK, KÖZSÉGI ELŐLJÁRÁSOK, JEGYZŐK, FÖLDBIROKOSOK, BÉRLŐK, MEZEI GAZDÁK, ORVOSOK STR. SZÁMÁRA.

Dr. SZOKOLAY ISTVÁNTÓL.

Ara 1 forint.

PSERHOFER J.

gyógyszertára BÉCSBEN, Singerstrasse Nr. 15. „zum goldenen Reichsapfel.“

Vértisztító labdacso ezeltt egyetemes labdacso neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben a labdacso csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben sok egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacso számtalanszor és rövid idő alatt teljes gyógyulást eredményezett. 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr., 1 tekeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr. bérmentesen utánvárdással küldéssel 1 frt 10 kr. A pénz előlege beküldése mellett ára bérmentes megküldéssel: 1 tekeres labdacso 1 frt 25 kr., 2 tekeres 2 frt 30 kr., 3 tekeres 3 frt 35 kr., 4 tekeres 4 frt 40 kr., 5 tekeres 5 frt 20 kr., 10 tekeres 9 frt 30 kr. (1 tekerenél kevesebb nem küldetik szét.)

Valódiának csak ama labdacso tekintendő, melyeknek utasítása Pserehofer J. névvonásával van ellátva, s amelyeknél minden doboz tetején ugyanazon névvonás vörös színben rajta van.

Számtalan levél érkezett, melyben a labdacso fogyasztói hálát mondanak a legkülönbözőbb és leg súlyosabb betegségekből való meggyógyulásukért. A ki csak egyszer kísérletet tett velük, tovább ajánlja.

A sok köszönő-iratból közlünk néhányat:

Schlierbach, 1888. febr. 17. T. Uram! Tisztelettel alulírott kéri, miszerint küldene ismét négy tekerest valóban igen hasznos és kitűnő vértisztító labdacsoiból. Teljes tisztelettel.

Neureiter Ignác, gyak. orvos.

Hrasche, Flödnig mellett, 1887. sept. 12. T. Uraságod! Isten akaratára volt, hogy labdacsoi kezembe kerültek, s irok most azoknak sikeréről: gyermekágyban megbűtöttem magamat, úgy hogy munkámat többé nem végezhettem, s bizonyára már halva lennék, ha az Ön csodás labdacsoi meg nem mentek. Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Bizalmam van, hogy labdacsoi egészen meggyógyítanak, úgy a mint másoknak is gyógyításukhoz segítettek. Kniffe Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. decz. 9. Igen t. Uram! Legmelegebb köszönetet mondok Önnek, 60 éves nagynéném nevében, ki idült gyomorhurutban és vizi-betegségben szenvedett. Az élet gyötrelme volt neki, s már azt hitte, hogy nincs remény. Valószínűleg kaptam egy doboz az Ön kitűnő vértisztító labdacsoiból, s azoknak hosszabb használata után meggyógyult. Teljes tisztelettel.

Weinetti Jozefa.

Mitternizersdorf, Kirehdorf mellett, Felső-Ausztria, 1886. jun. 10. T. Uraságod! Szil-

Fagybalsam, Pserehofer J.-től. Sok év óta minden fagyos tagra és bármily idült sebekre mint legbizt. szer elismerve, 1 köcsöggel 40 kr., bérment. küldéssel 65 kr.

Keskeny-útifűszörp, hurut, rekedtség, görcsös köhögés, stb. ellen. Egy palackkal 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, legj. szer sebekre, gonosz indultatú lábdaganatoknál, makacs mirigydaganatoknál, fájdalmas függőlyökknél, köröm-méregnél, sebes és gyaladt női mellnél, eszifolyásnál, s egyéb hasonló bajoknál jelesnek bizonyulva, 1 köcs. 50 kr., bérment. küldéssel 75 kr.

Por a lábizzadás ellen. 1 doboz 50 kr., bérment. küldéssel 75 kr.

Golyva-balsam, a megbízható szer a golyvavánál. Egy üveggel 40 kr., bérmentes küldéssel 65 kr.

Élet-esszencia (prágai csöppek); megrontott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bántalom ellen kitűnő házi szer. 1 üveggel 22 kr.

Angol esodabalsam, 1 üvege 12 kr., 12 üvege 1 frt 20 kr.

Az itt felsorolt készítményeken kívül még a birodalom valamennyi lapjában hirdett levő cikkek kívánatra pontosan és olcsón beszerelhetők. Postai küldemények a pénz előlege beküldése mellett pontosan eszközöltenek; nagyobb megrendeléseknél az összeg utánvétele mellett is. Az összegnek előzetes beküldése mellett (legjobban postai utánvétele) a viládjelentékenyen esélyesebb, mint utánvét mellett. A felsorolt különlegességek kaphatók Budapesten **Török József** gyógyszerész, király-utca 12.

Csak a mellékelt védjegyű cikkek valódiak!

JAEGER TANÁR TÁRSULATA.

Tulajdonos: JORDÁN KÁROLY.

Budapest, IV. Deák Ferencz-utca 15.

Eredeti normál gyapju-cikkeknek

egyedüli főraktára Magyarország részére.

Normál alsó-ruhanemű férfiak, nők és gyermekek számára, valamint felső-ruhák mérték szerinti készítése a saját műtermében. Katalógusok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

IDA NÉNI GYERMEKMESÉK

Huszonhat

a szövegbe nyomott képpel.

Ara kemény kötésben 1 frt.

CSIKY GERGELY.

ARNOLD.

REGÉNY.

Ara füzve 1 forint.

Legújában megjelent!

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten és minden könyvkereskedésben kapható:

DEÁK FERENCZ BESZÉDEI.

Összegejtőtte

KÖNYI MANÓ.

HARMADIK KÖTET 1861—1866.

Ara füzve 3 frt 60 kr.

Első kötet 1829—1847. — Második kötet 1848—1861.

Ara füzve 4 frt.

Ara füzve 2 frt 40.

Mind a három kötet együtt 10 frt.

49. SZÁM. 1888.

BUDAPEST, DECEMBER 2.

XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt fél évre 3 *

Külföldi előfizetésekre a postallag megváltozott vidéki is enantolag

ELSŐ FERENCZ JÓZSEF.

TITOKZATOS dolgok előkészültének a színhelye vala Morvaország fővárosa negyven évvel ez előtt. Fényes uraságok, hölgyek és férfiak a legmagasabb körökből, tábornokok, államférfiak gyülekeztek a máskor oly csendes városba, elleve a várat, az érseki palotát, az uri lakóházakat és vendéglőket.

Az udvar, mely az április-májusi zavargások folytán odahagyta a «hálátlan» birodalmi székváros s Innsbruckba vonult, augusztusban ismét visszatért Schönbrunnba, de már októberben a bécsi forradalom következtében ismét elvonult s Olmützöt választotta tartózkodási helyéül. Azóta volt itt az élet olyan eleven ama különben is mozgalmas időben, mikor egész Magyarország lángban állt, Olaszországban a háború folyt s Bécs, a birodalmi metropolis a forradalom kezében vala.

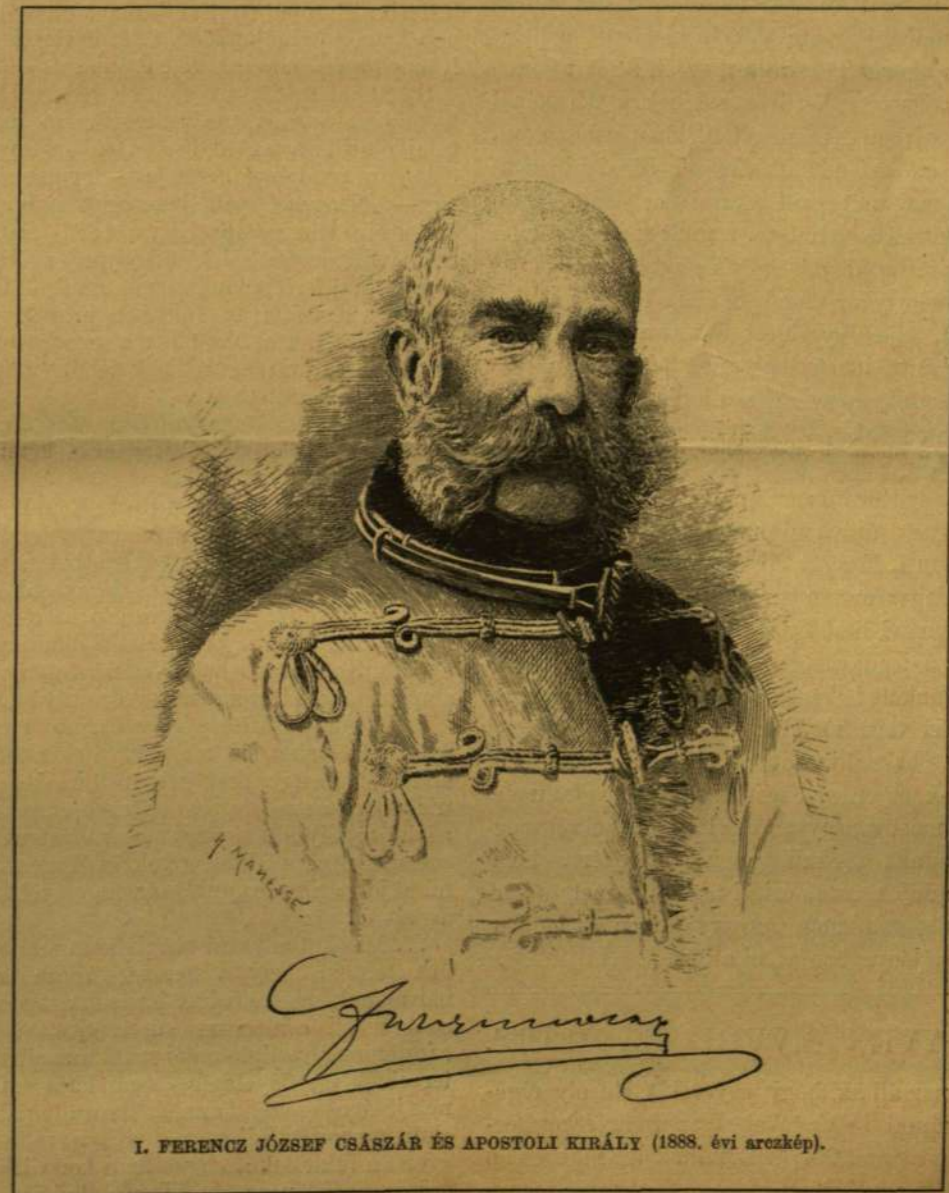
December 2-án már a kora reggeli órákban megnépesültek az utcák. Egész kocsisorok tartottak az érseki palota felé, hol Ferdinánd császár, a jóságos fejedelem szállva volt.

Nyolcz órára voltak az udvarhoz rendelve az uraságok. Hogy miért, mi czézből, senki sem tudta s a nagy trónterembe vezetv szobákban egymástól kérdeztek az érkezők, mi az oka, hogy ily szokatlanul korai órában hívják fel őket. Senki sem tudott semmi bizonyosat. Még a főhercegek sem, a kik a minisztereket faggatták, hogy mondják meg hát, mi készül itten? A hadügyminiszter alig tudta megnyugtati a türelmetlenkedőket, hogy várjanak kissé, azonnal tudva lesz minden.

Magába a trónterembe csak kevesen bocsáttak be; az uralkodóház tagjai, a miniszterek, Windischgrätz és Jelacics, a főhadiszállásról ez alkalomra ide rendelt két fővezér.

Kevéssel nyolcz után megnyitattott az ajtó s belépett rajta Lobkovitz herceg főszárnysegéd, mögötte mindjárt a császári pár, követve a főudmesterei pár, Fürstenberg herceg és neje által, kik után Ferencz Károly főherceg, Ferdinánd császár öccse, ennek neje, Zsófia főherceggasszony és fia, Ferencz József következtek.

A császári pár helyet foglalt, mire az uralkodóház többi tagjai is letelepedtek. Mély csend következett be. A császár elvett egy papírost s csendesen hangon olvasá le róla, hogy fontos okokból az osztrák császári koronát leteszi és pedig, miután öccse, Ferencz Károly, kit a korona

I. FERENCZ JÓZSEF CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY (1888. évi arczkép).

Manesse rézkarca után, Bertha Sándor könyvtéből.

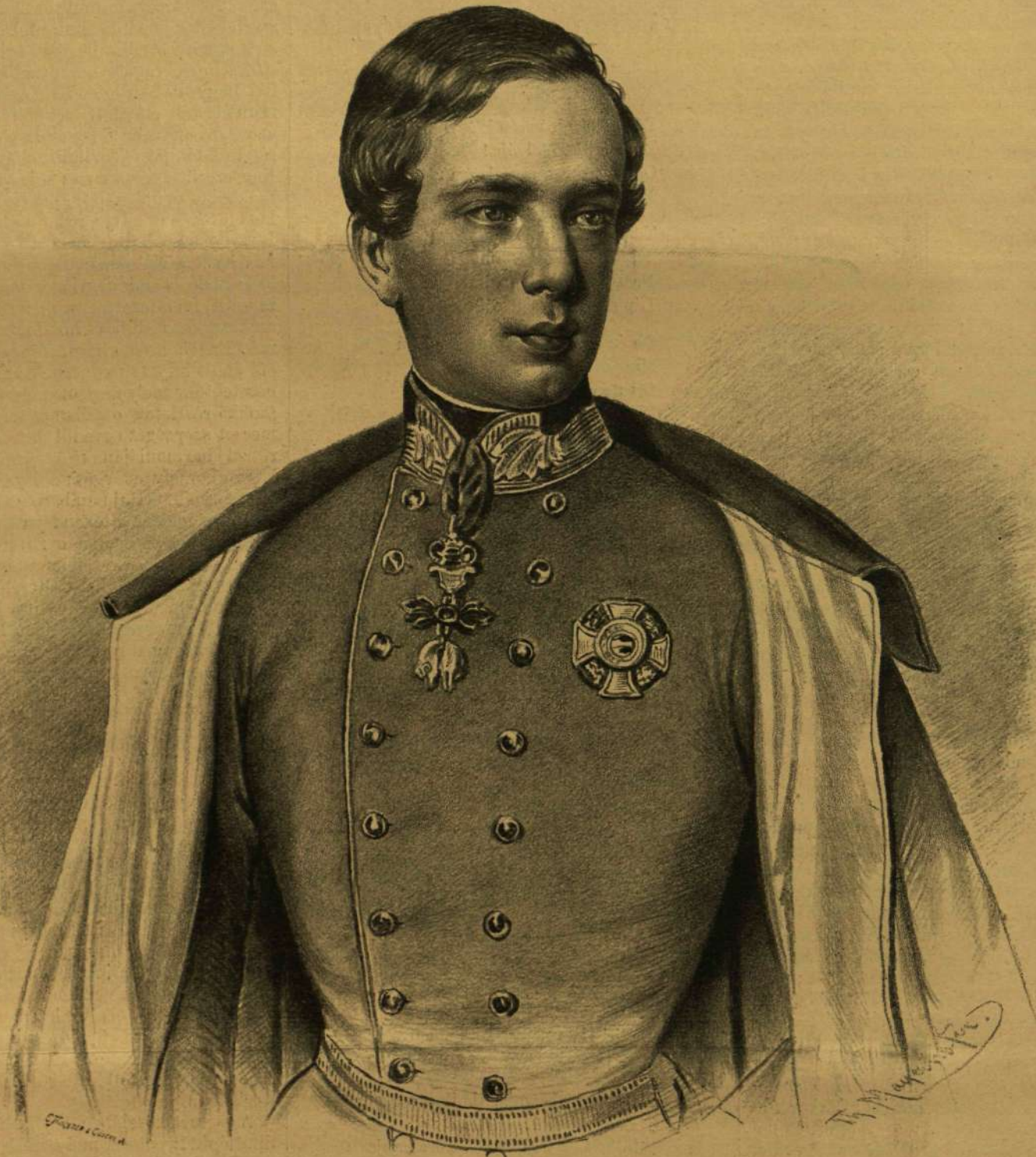
szállítók». E csarnokok egyikében himzöket lehet látni felvigyázóikkal, egy másikban arany-művesek dolgoznak, egy harmadikban a festöket, egy negyedikben a lakkmunkásokat, más termekben az asztalosokat, esztergályosokat, szabókat, csizmadiákat láthatjuk; ismét máshol selyem- és szinarany munkásokat és mindazokat, a kik finom szövetekből készítik a turbánokat, az arany virágokkal díszített öveket és az anyyira szép és finom női ruhákat. Áthaladva egy nagy kapu alatt, a mely felett egykor a zeneterem (Nöbetkhane) volt, a látogató a palota nagy udvarába lépett. Ott egy nagy és pompás csarnok áll egész soraival a magasba emelkedő oszlopoknak. E csarnok igen szellős, minthogy három oldalról nyílt. Homlokzata az udvarra tekint. Pallója és oszlopzata dusan vannak ara-

nap délben általános kihallgatást. Ez az oka, hogy a csarnokot *Am-Khas*-nak, kihallgatási teremnek, vagy szegény és gazdag találkozó helyének hívják.

A fejedelem mulattatására mindennap új ünnepi menet vonult el szemei előtt. Elöl jöttek a lovak a királyi ménesből, azután az elefántok a szokásos himzett takarókkal, oldalakon lefüggő egész sor csengővel, melyek egy nagy ezüst lánc két végéhez voltak erősítve. Ez az állatok vállairól néhány nagy tibeti, igen drága fehér tehénfarkkal együtt esiggött le s füleiknél nagy bajuszuk látszott. Oldaluknál ment két jól fel-díszített kis elefánt mintegy amazok szolgál-tára hivatva. Eme nagy kolosszusok büszkén arra, hogy ily szépen feldíszítottak és ily figyelmet fordítottak rájuk, nagy komolysággal

hogy erős csöbreikkel ez állatok fejét verték és szárnyaik meg karmaik segítségével megvaktották.

Bernier az *Am-Khasz* szemléltető leírását adja, úgy a mint az év különböző ünnepélyein látta: «A király fényes öltözetben jelent meg trónusán. Ruházata fehér virágos atlaszból készült és fölötte finom arany meg selyemszegélyvel volt ellátva. Turbánja aranyszövetű volt, rajta kócsagalaku madárral, melynek lába kiváló nagyságu gyémántokkal volt kirakva és egy nagy keleti topázzal, melyről azt állítják, hogy kifüg-gasztalan volt és úgy fénylett, akár egy kis nap. Nagy gyöngyök alkotta füzér függött nyakáról mellére alá, oly módon, mint a helybeli pogány-ság olvasóját viseli. Trónja hat magas szin-aranyból készült oszlopon, vagyis lábón nyugo-

I. FERENCZ JÓZSEF TRÓNRALÉPTEKOR (1848.)

nyozva és festve. A fal közepén, mely a csarnokot a serailtól elválasztja, egy magas és széles ablak foglal helyet, a mely oly magas, hogy ember nem éri el kezével a tetejét. Itt szokott a király trónján ülve megjelenni, oldalánál álló fiaival és néhány eunuch-kal. Ez utóbbiak közül néhány pávatollal kergeti el a legyeket, mások nagy legyezőkkel legyeznek a királyt, többen pedig tisztelettel és alázatossággal állnak a király szolgálatára készen. Ottan maga körül látja az *Umrá*-kat és követeket, a kik mind ezüst ráccsal elkerített magaslaton állnak, szemesüve és kezeiket mellükön keresztelve. Valamivel távolabb láthatók a *Mansebdarok*, vagyis alacsonyabb rangu *Umrá*-k, ugyanazon állásba helyezkedve mint amazok, hogy tiszteletüket mutassák. A terem hátralevő részét és az udvart a tarka-barka néptömeg tölti be. E helyen tart a király minden

lépdelnek és midőn a király elébe érnek, a vezető, a ki egy hegyes vassal kezében ül vállakon, megdöfve őket, szól hozzájuk ezek meghajtják egyik térdüket, és orrmányukat a légbe emelve, zajt csinálnak, a mit a nép taszlimnak vagy alázatos üdvözlésnek tekint. Az elefántok után különféle megszelidített gazellák, nilusi lovak és orrszarvuak következtek, nemkülönbön Bengáliának ama hatalmas óriási szarvu bivalyai, melyek oroszánokkal és tigrisekkel is mérkőzhetnek, azonkívül gazella-vadászatra alkalmazott szelidített leopárdok és párdücsök, melyek számát még egy farkja a kis vörös takaróval ellátott csinos özbeg vadászebeknek öregbítette. Kiegészítésül jött még egész sora a ragadozó madaraknak, részben fűrés és darvak, részben nyulak megragadására, sőt mondják, hogy olyanok is voltak, melyek gazellákat ejtettek el, az által,

dott, melyek állítólag rubinokkal, smaragdokkal és gyémántokkal voltak kirakva. A trón mögött ezüst sorompóval körülvett emelvényen az ország nagyjai foglaltak helyet diszöltözetben, arannyal dúsan átszőtt és sulyos aranyrojtokkal terhelt mennyezet alatt. A csarnok arany talapzaton álló oszlopai bíbor és arany szőnyegekkel voltak teleagatva, tetejét pedig virágos atlaszból készült mennyezet alkotta, melyet piros selyemszinorok tartottak össze, díszítva arany és selyemszálak képezte nagy bojtokkal. Ez alatt rendkívül értékes hatalmas szőnyegek terültek el. Mindegyik *Umrá*-nak kötelességévé tétetett, hogy egyikét az oszlopsoroknak saját felelősségére feldíszítse. «És ők versenyeztek abban, hogy melyikük tesz ki jobban magáért. A hová csak a szem nézett, mindenütt csak szin-arany és dus szőnyegek.» Vége már a nagy ki-

hallgatási terem pompájának, hanem a mozaikkal díszített márvány oszlopok, melyek a trón fölötti márvány mennyezetnek támaszul szolgáltak, fenmaradtak, és még mindig gyönyörködtetik az utazó szemét. A trónus mögött emelkedő falon még mindig látható némi mozaik fekete márványmezőkben, körülveve virágos fehér márvány kerettel. Számos ily mező egy bizonyos sir John Jones birtokába került, ki noha indiai lovag, mégsem volt indiai Bayard, a mennyiben mindezeket a britt kormánynak eladta. E táblákat jelenleg a Kensington-muzeumban őrzik, noha vissza kellene azokat a delhii palotának szolgáltatni.

(Vége köv.)

ANGOL TUDOMÁNYOS MOZGALMAK.

A britt természettudományi társaság («British Association») nemrég tartá meg nagy betét,

Hogy a társaság belső szervezetéről is szóljunk valamit, annak jelenleg 639 belföldi, 509 hölgytagja és 35 külföldi tagja van. A befizetett tagdíjak ez évben 2107 font sterlingre (körülbelül 24,000 frtra) rúgtak. Tudományos czelokra a nyolc osztály között a költségvetésben 1645 font (körülbelül 19,000 frt) osztott el. E nyolc osztály a következő tudományokat foglalja magában. I. mennyiségtan és természettan, II. vegyészeti, III. földtan, IV. élettan, V. földrajz, VI. közgazdaság és statisztika, VII. gépészet, VIII. embertan.

A hat nap alatt, a meddig a nagygyűlés tartott, minden osztály ülésezett s a tagok ezen mutatták be a természettudományok haladását a mult év óta. Minden osztály egy-két felolvasással vett részt ez érdekes versenyben, melyben az angol természettudósok buvárlataikról tettek jelentést s ezenkívül számos rövidebb jelentés

tudvalevőleg a bibliai mythosz szerint azon prófeta, kit tüzes szekér ragadott elve a menyországba. Illésnek a macedonok az eső feletti hatalmat tulajdonítják s esőért hozzá imádkoznak.

A földtani osztályban tartott értekezés a Bathban nemrég fölfedezett régi római fürdőkről magyarázza meg, miért tartatott e vándor-gyűlés ép Angliának leghíresebb fürdőhelyén. *Davies* őrnagy értekezett ez érdekes régészeti leletről s kalauzul is szolgált a társaságnak, midőn az a régi római fürdő felett emelt új fürdőt megtekinté. Sir John Lubbock, a világhírű biológus fejezte ki a társaság köszönetét az őrnagynak fáradozásaiért ez érdekes régiség körül.

Ugyancsak Lubbock olvasott föl az élettani osztályban a *magányos darázsok és méhekről*. A köpü-méh és a közönséges darázs többé-kevésbé érdekes, de ősmert rovarfajok, azonban az ugy-

I. FERENCZ JÓZSEF MAGYAR KIRÁLYLÝÁ KORONÁZTATÁSÁKOR (1867.)

mely alatt nemcsak a szokásos folyó ügyeket végzé el, hanem minden osztály a tudomány haladását mutatta be érdekes és magas felolvasásokban. A nagygyűlés záradékául Bath város polgármestere, mint háziúr, miután az idei nagygyűlés ott tartatott, díszbédet adott a társaság tiszteletére, melynek százötven vezéregyene volt jelen a banketten. Minő tagok ezek, ime néhány a díszes névsorból, mint a kik jelen voltak és többé-kevésbé a pohárköszöntők terén is jeleskedtek: a társaság elnöke. Sir Bramwell F. baronet, Ommanney tengernagy Woodhouse parlamenti tag (s ez ott nagy szó!), a cliftoni püspök, Galton Douglas baronet, Weymouth lord, Wilson C. W. és Laurie ezredesek, Ince törzsorvos és számos tanár, az angol tudományos világ megannyi kitünőségei ültek a bathi «mayor» (polgármester) asztalánál.

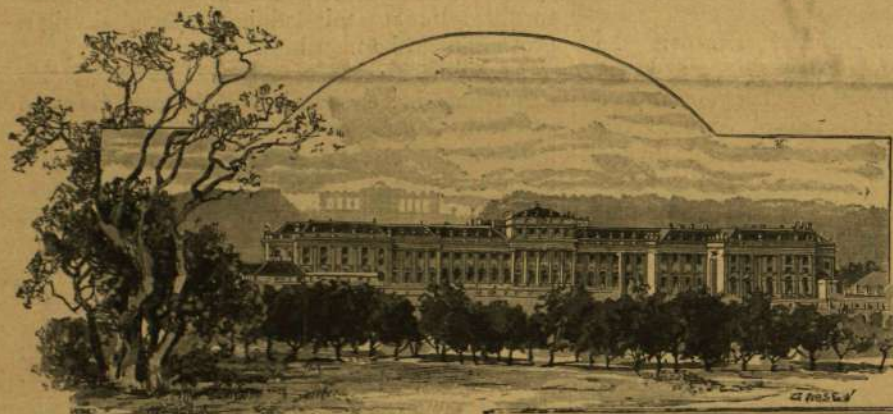
is fordult elő, megkezdett vagy folytatólagos vizsgálódásokról.

Az embertani osztály ülései egyikén *Bent* Tódor a modern Hellas *nap-mythosáról* értekezett. Elmondotta, hogy az új-görög pór nép fel-fogása a nap személyesítését illetőleg igen meg-egyez a régi klasszikus hitrege Napistenének alakjával. Szépsége, hatalma és éltető ereje folytán a pór nép királyi tulajdonságokkal ruházta fel képzeletében a Napot, mely éjjelenként országát keresi s fényes palotában lakik, melyet anyja borit följeje. Így e modern mythosz szerint a Napnak felesége és lánya is van s e macedon legenda a «Heliojenni»-ről (Nap) kihívja az összehasonlítást a homeroszi Nap-istennel s Cir-cével és Aieteszszel, gyermekeivel. Érdekes az is, hogy a napimádás az Illés prófétáról szóló bibliai regével is összekötésben áll. Illés volt

nevezett magányosok fajáról még sok megfigyelni való kérdés vár tisztázásra. Lubbock szerint több mint 4500 faja van a magányos méheknek s 1100 faja a hasonló természetű darázsoknak. Ezek közül 170 faj méh és 16 faj darázs él Angolországban. Szokásaikról is érdekes dolgokat beszélt el a felolvasó. Így pl. egyik faj-tájuk, az «ammophila», midőn sejtjét megépíti, fiai számára élelmül kövér éjjeli lepke-bábót hur-czol be. Ha a báb nyugtalanodik és nem akar a lassan felfalatás sorsára kárhóztatva lenni, a sejt szétrombolásának veszélye folytán a méh inkább megöli a bábót, bár ekkor megromlik hamar az állat és kevésbé jó «fogyasztási czikk.» A darázs dilemma két vége elől úgy tér ki, hogy a bábót vagy álczázt mindjárt a behuzrolásnál megbénítja, tudniillik a báb feje és az első gyűrű között fulánkjával egy szurást ejt rajta,

nyomnak örök emlékül. Szent-Pétervár 1850. s egy óz hajakból font kis csokor. — A hullá ujjain három roppant értékű gyémántgyűrű és egy jegygyűrű, melyből a belevésett szavak szerint bezonyult, hogy az elesett nem más, mint Rostopcsin Eudoxia.

Mi vihette a fiatal nőt családjá köréből Algirba a legio szolgálatába, mi bírta őt e lépésre, ki okozta ezen elhatározását, ki volt annak okozója, hogy tulajdon népe ellen minden gondolható előzmény nélkül fegyvert fogott, ez soha sem került nyilvánosságra, habár könnyen gondolható, hogy a szerencsétlen nő férje, vagy a család többi tagjai mindent tudtak. A sokféle kombinációk közt csak azt az egyet akarjuk felemlíteni, hogy Eudoxia egy udvari bál alkalmával oly ismeretséget kötött, mely morális bukását maga után vonta a nélkül, hogy ezért férje, vagy többi rokonai az illetőt felelősségre vonhatták volna. Nálunk Oroszországban ily esetekben elnémul a közvélemény hangja, és pedig hosszabb időre a nélkül, hogy ezt valaki zokon venné, minek oka azonban abban rejlik, hogy senkisémet akarja magát annak kitenni, miszerint ép oly rejtélyes módon bájba keveredjék, mint az, kinek sorsa iránt érdeklődött.

SCHÖNBRUNN.

A mi ezelőtt 30 évvel történt, az Oroszországban még a közelmúlt események közé tartozik, s így majd csak akkor kerül felszínre Rostopcsin Eudoxia szomorú sorsának teljes története, ha arról többé senki sem beszél.

Oroszból

T—a.

LICK CSILLAGVIZSGÁLÓ INTÉZETE.

A csillagászat történetében nagy fontosságú esemény a Lick-féle observatorium felállítása a St.-Franciskótól délnyugatra 80 kilométer távolságban fekvő, 1400 méter magas Mount Hamilton hegyen, mely intézet kétségkívül a legjobban felszerelt és legkedvezőbb fekvő intézetek közé tartozik. Alapítója, Lick Jakab 1796-ban Pennsylvaniában született s hosszas küzdelmek után 35 éves korában Buenos-Ayresbe ment, hol rövid idő alatt 45,000 dollár vagyont szerezve, 1847-ben a mai St.-Francisco helyén Kaliforniában telepedett le, hol vagyona 25 év alatt százszorosra növekedvén mint sokszoros milliómos 80 éves korában hunyt el. Számos jótékony házatéka mellett 700,000 dollárt hagyott egy nagy csillagvizsgáló intézetre, mely nevét megörökítse. Még életében a leghíresebb csillagászok tanácsára a Hamilton hegyet jelölte ki ennek helyéül, mivel e helyen az éjszakák feltűnően tiszták s a levegő egészen zavartalan.

Lick s utána vagyonekezelői nagy gondot és sok költséget fordítottak arra, hogy az intézet mintaszertén legyen felszerelve. Több tudományos eszköz van itt, melyhez hasonló más csillagvizsgáló intézetekben nem fordul elő. Egyik a Repsold által Hamburgban készített Meridiánkör, mely által valamely csillag helyét a lehető legpontosabban meg lehet határozni. A Lick-féle intézetben ez az eszköz minden részében mintaszertű. A csillag tartós vizsgálatára szolgáló aequatoreal itt óriási nagysága. Ez az eszköz két tengely körül forgatható távcső, melyek közül az egyik a földtengellyel párhuzamosan fekszik, a másik pedig ezzel függőlegesen, az egyik tengely órászereket általi kormányzása lehetővé teszi,

hogy a csillagot folyvást egy helyben lássuk. A Lick-féle aequatorealnál különösen az objektiv lencse tűnik fel. Eddig a legnagyobb ilyen lencse Pulkovában, Szt-Péterváron volt s ennek nyílása 81 cmnyi volt (a bécsi szintén tekintélyes refractor 72), Lick intézetében azonban 96 cmnyi. A hatalmas üveglencse anyagát Parisban Feil készítette, a csiszolást pedig Clark eszközölte Bostonban. A külső koronaüveglencse mindkét oldal a csaknem egyenlő hajlású biconvex, a másik pedig csaknem plankonkav; a kettő között 175 mm. távolság van. A távcső sulya meghaladja a 6 mázsát, a cső szélessége egy méternél nagyobb, hossza közel 20 méter. A villamos fény által megvilágított körcsöket is az okulárból lehet áttekinteni, úgy hogy a szemlélő nem kénytelen helyét megváltoztatni. A távcső erős órászereket által az égboltozat forgásának megfelelő mozdulatokat a legpontosabban végzi. Igen érdekes még a hatalmas eszköz felé emelkedő kupola szerkezete is, melyet szintén igen könnyen lehet forgatni.

A Hamilton hegy tiszta levegőjének hozzájárulásával ezen az óriási távcsővön át az égboltozat tárgyai 3500-szoros nagytábságban jelennek meg. A hold e szerint mintegy 100 kilométernyi közelségben tűnik fel, habár a légkör s más hatások miatt a kép nem lehet világosabb, mint ha a holdat 160 kilométernyi távolságban szabadszemmél látnók. Már eddigis tettek egy nagy felfedezést az óriási távcsővel

A BÉCSI HOFBURG.

a Saturnus gyűrűit illetőleg. Régebben csak 3 gyűrűjét ismerték e nagy bolygónak. Trouvelot a cambridgei és washingtoni nagy távcsövekkel 6 gyűrűt tudott már megkülönböztetni, a Lick-féle távcsővel 8-at vettek észre. Hogy csillagászati eredménye még több legyen, az alapító kikötötte azt is, hogy az óriási távcsövet nagyobb kutatásokat tevő csillagászoknak időről-időre ki lehet kölcsönözni.

Mondanunk sem kell, hogy a csillagászati állomáshoz szükséges épületek és lakóházak tekintetében sem kímélték a pénzt. Az asztronómiai Tuskulumot a legközelebb, mintegy 20 kilométer távolságra eső St.-José várossal telefon és csimált út köti össze s az utóbbi az útipítés mintája. Az épületek fentartási költségeire évenként 19,000 dollárt irányoztak elő. Az intézetet jelenleg Holden igazgatón kívül a bolygók felfedezéséről ismert nevű Scherle és Barnard csillagászok vezetik s így minden tekintetben gondoskodva van arról, hogy a nagyszerű alapítvány meghozza a kellő kamatozat a tudomány érdekében.

EGYVELEG.

* **Fatörzsekre épített vasut** van Kalifornia Sonoma megyéjében, a Stuart-csúcsokhoz közel a tengerpart mellett. A vonatnak itt mély völgyön kellene átmenni s a drága hid helyett elegendőnek tartották a fákát egyenlően lefűrészelni s a sineket erre rakni le. Csaknem közepén két óriási fa van egymás mellett, melyek így elkészítve is 75 láb magasságúak s így mintegy főoszlopok. A vasuti vonat e természetes oszlopokon is igen bátran közlekedhetik.

* **Mormon élelmesség.** A bevándorlók fogdosását a mormonok nem ügynökök és röpívek által végzik, hanem egy külön e célra berendezett vasuti kocsi-val, mely képekben, térképekben és természetgyűjteményekben mutatja be a tartomány gazdaságát s melylyel ügyes ügynök kíséretében időről időre körutazásokat tesznek.

* **Gyorsíró gépet** talált fel egy Bayerlen nevű egyén Münchenben. A gép a Gabelsberger féle rendszer szerint készült s gyakorlatilag bizonyul.

* **A ciprusi Afrodité** egykori híres templomát az athenai angol régészeti társulat már teljesen kiásatta. A templom föníciai eredetű s minden részletében feltűnően hasonlít a jeruzsálemi Salamon-templomhoz. Az eredeti épület ugyan az első század elején s később a második század végén legett, de újból a régi minta szerint építették fel.

* **A volapük nyelv tekintélye.** A bécsi egylet az idegenek érdekeinek előmozdítására az összes omnibuszokban és lóvonatu kocsikban hirdeti irodája helyiségét francia, német és volapük nyelven.

* **Szerecsen betegségbe** esett egy berlini szappangyáros, a mennyiben bőre alatt barnás festőanyag üledett le. Ez a ritka betegség a nagy vérszegénységtől s a mellékvesék megromlásától ered. Würzburgban is van egy ily beteg ember, ki annyira fekete, hogy az utcán a gyermekek utána futkosnak.

* **A vasuti vonatok villamos kivilágítása** már több angol vasuton életbe van léptetve, jelenleg a Brighton vasut-társaság minden kocsiját ily módon fogja világitani, mivel nem kerül többé, mint a sok-

kal kényelmetlenebb s kevesebb fényt adó petróleumvilágítás. Az újítást az utazók nagyon szeretik.

* **A vasuti hidak pusztulása** az Egyesült-Államokban napirenden van. Az utóbbi tíz év alatt 251 vasuti hid tört össze az átment vonatok terhe alatt, átlag véve tehát minden két héten egy hid.

* **A levél-szállítás** az Európa térszomszédságában levő Marokkóban még most is oly primitív módon történik, mint ezer évvel ezelőtt. A postások az ország legszerencsétlenebb emberei közé tartoznak. Meztelen, éhségtől elgyötört szegény arabok viszik a leveleket az ország különböző részeibe, mindenütt futva, sokszor oly vidékeken át, hol órákig nem találják fát és ivóvizet s hol valóságos tanyáznak; pihenésük éjjel is alig pár óra s eledelük egy pár datolya és egy kis darab lepény. Mily gyorsan közlekedik mindamellett ez a gyalogposta, tanúja az az adat, hogy Tangertől Fezig, mely utat öszvéren öt nap alatt teszik meg, a levél három és fél nap alatt elmegy.

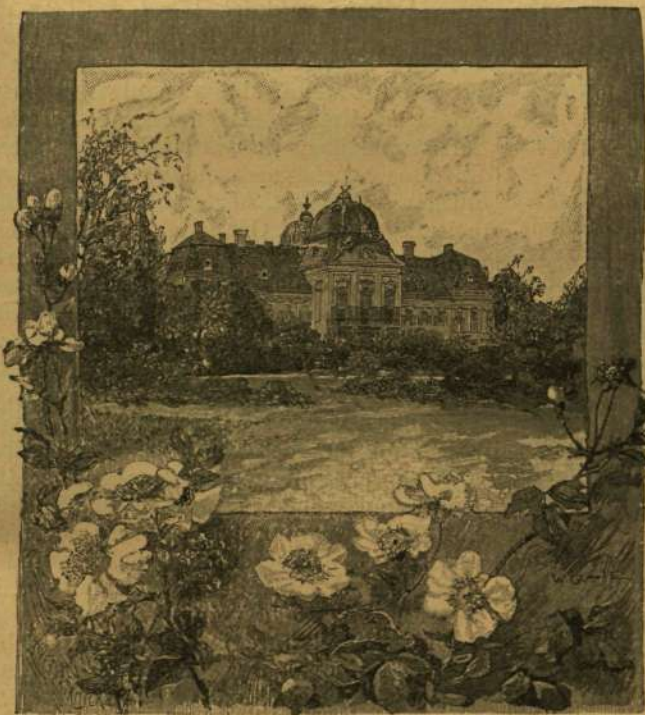
* **A villamos erőátvitel** ritka példája sikerült Solothurnban (Svájc), hol mintegy 50 léreig vízi erőt sikerült 8000 méter távolságban 70 százalékos ható erővé változtatni.

KIRÁLYUNK REZIDENCIÁI.

I. Ferenc Józsefről a történelem egész más eredményeket fog följegyezni, mint az építkezés olyan nemű szenvedélyét, a milyen Nagy Frigyes és IV. Frigyes Vilmost, a francia és bajor Lajosokat, vagy a Napoleontok lelkesítette. Az építési kedv soha sem volt Habsburg-tulajdon, legalább nem abban az értelemben, mely magán céljaira emel óriási palotákat, s nagy arányu tervezéseket által igyekszik emelni a királyi hatalom fényét, a dynastia nimbuszát. Pedig az ily fajta vállalkozások másutt nem ritkán a politikai eszköz bizonyos neméivé is válnak, így III. Napoleonnál, mikor óriási középítkezéseivel, melyekkel Párisnak mai alakját megadta, a szocialis forradalom fenyegető rémét igyekezett visszatartani; így Nagy Frigyesnél, midőn Sans-Souci építése által a hét éves háború következtében megígátott pénz- és hitelviszonyoknak akart újabb lendületet adni.

És bár I. Ferenc József fejedelmi szava volt az, mely Bécs városát néhány évtized lefolyása alatt ugyszólván megújította, s mely Budapest emelkedésének is sok esetben volt hathatós biztosítója, a mennyiben a monumentalis középületek egész sorát hívta egymásután életre: ezekben a változásokban mégis kevés érintette a fejedelmi háztartás legszűkebb körét, a császári, a királyi otthon.

De ha a külső pompa keresettsége nem is jel-

A GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY.

lemzi azokat a fejedelmi rezidenciákat, melyek a Habsburg-családnak felváltva tartózkodási helyeül szolgálnak, annál tisztéletreméltóbban, annál nemesebben emelkednek ezek a magok büszke ódonsegükben, százados tanu a dynastia imponáló erejének, hatalmának. Ugy a budai királyi várpalota, melyre itt feleslegesnek valjuk bővebben kiterjeszkedni, annyiszor volt már bemutatva e lapokban, mint a bécsi Burg egy-egy élő történelmi emléke az uralkodóház emelkedésének és változó sorsának, magukon hordva minden kornak változó bélyegét és építészeti típusát, nem is annyira egyetlen palota, hanem egész láncolata a palotáknak, a stylok tarka össze-visszaságában, szabálytalanul, rendszer nélkül egymásra hordva, de mégis fenséges, mégis előkelő abban a nagy multban, melynek nyomait viseli magán.

Ó Felsőge e két fő palotája közül a bécsi Burg az, a mely hamarabb ment mégis némely korszerű változtatásokon keresztül. A régi beosztás azonban ma is fennmaradt, a mihez képest a Burg négy fő részre osztozhat tekintetű: a Schweizerhof, Leopoldtraktus, Amalienhof és az egykori birodalmi kancelláriára. Ez utóbbit Erlachi Fischer építette, s magában foglalja a Habsburg összes titkos házi és udvari levéltárát.

A Burg udvarán szokott naponként a déli örökben a bécsiek egyik legkedveltebb szórakozása végbemenni, az órásg-váltás csengő zenekísérettel, a mit nem csak az ezereknél összecsoportuló közönség kísér észlelve az esés súlyát. Két pompás dísztermet, a rendkívül nagy spanyol és német termet csak Ferenc József ő-

felsége is. Alig idézhetne valami a kedélyes bécsi néposztálynál nagyobb forrongást elő, mintha erről a mindennapi élvezetéről, melyhez már annyira hozzá van szokva, s mely életmódjának kiegészítő részét képezi, le kellene mondania, a körülmények valamely nem remélt alakulása folytán. Ez azonban alig hihető, s a »Burgmusik« még valószínűleg hosszú időig egyik specialitása marad a bécsi népeletnek. Mihelyt a népkoncert véget ér, a szakaszokra oszlott őrség elfoglalja kijelölt helyeit a palota különböző pontjain.

A császári Burg utóbbi időkben egész Pantheonná is vált; azelőtt csak József császár lovagszobra, s Ferenc császár állószobra díszítette a Józsefplatz-ot és a belső Burg-udvart, ma azonban már ott láthatni a külső Burgtéren Károly főhercegné Fernkorn által készített gyönyörű lovasszobrát, Jenő herceget és a csak legújabb időben leleplezett Zumbusch-féle Mária Terézia szobrát is.

A prágai Hradsin-palota sem annyira magánpalota, mint inkább egy krónika köből, melyben a léptek minden visszhangja történelmi emlékeket költ fel. Egyik fejedelmi lakhelye sem annyira komor külsejű, annyira állapélyes jellegű, mint ez; méltán fogadta az öreg, jó Ferdinánd császárt lemondása után csendes falai közé. Az óségi Szent György templom, melynél Szent Venczel unokahuga apátño volt s imádkozott atyja, a testvérilkos Boleszláv

felsége restauráltatta. Ezek 160 láb hosszúak, 80 láb szélesek és 40 láb magasak. Fűtésükről nyolcz nappal előbb kell gondoskodni s megvilágításukra 4000 gyertya szükséges.

Schönbrunn, királyunk születéshelye, egyszerű mind a Habsburg-ház történetének szomorú emlékekben leggazdagabb színhelye. A történelem nehéz és komor árnyai népesítik be a pompás kéjjel ragyogó termeit, s megkapó ellentétet képeznek derült, vidám külsőjével. Az ünneplő tömeg, mely oly előszeretettel keresi fel a Hietzing és Meidling közt elterülő park árnyas sétá-utjait, alig sejtí, mennyi fájdalom emlékét takarják a márványfalak, az arany és kristály felhalmozott drágaságai. Itt kötötte 1809-ben I. Napoleon azt a békét, mely Ausztriát oly mélyen alázta meg. Itt adta ki lelket 23 évvel később, a mikor már nem létezett többé francia császárság, Napoleon fia, a reichstadti herceg, e fájdalmas kiáltással fonna anyja, Mária Lujza körül karjait: »Anyám, anyám végem van!« A schönbrunni kertben pihenő örök álmát a szerencsétlen ifjú, kinek atyja világbirodalmából egyetlen öröke az a maroknyi hant lőny, mely koporsóját takarja. S még egy más bánatos emlék is elevenül föl a schönbrunni kastély látására: Miksa mexikói császáré, királyunk negyedik öccsége, ki szintén előszeretettel választotta a schönbrunni kastélyt tartózkodási helyéül, s mikor szívét átfűrték a mexikóiak golyói, gyászoló

A PRÁGI HRAVSIN.

anya, Zsófia főhercegné ide vonult vissza élete hátralevő napjaira, azokba a termekbe, melyeket fia lakott volt.

Pedig Schönbrunn külső képe nem igen összhangzik történeté melankholikus vonásaival. Az építészeti, a kertészeti, a plasztika legkaczerabb alkotásai varázsolják vissza a képzelmet a rococo-kor és a czopf-styl szeszélyes világába, melynek Versailles és Trianon szabta az izlést. A lombok dús zöldje alól kikandikáló fehér szobrok, a nagyszerű állatkert, az imponzans növény-házak csodás exotikus virágaikkal és gyönyörű azaleáikkal, a híres glorieit, messze nyíló kilátásával, az 1440 szoba, terem és boudoir, tükör-falaival és plafond festményeivel, melyek Ó Felsőge lakosztályával együtt nyitva állanak a kíváncsi látogatók előtt, a grották és mesterséges romok, az oszlopocsarnokok és tavak — mindez az etikett feszes korát idézi vissza, a mikor a lugasok sűrű rejtekeiben a manteau de cour selyem palástja suhogott s szépségtapaszos hölgyekhez suttogva intéztek szerelmi quatraineiket a barisnyás, csatos cipőjű udvaroncok. Ennek az időnek bélyegét tartották fenn a Lenőtre-mintájú nyírott faszorok, a komoly dísz szertartás-termek s a pompás nyárilak egész típusa, mely Mátyás császár egykori vadászszékelyéből Mária Terézia keze alatt nyerte mai alakját.

Egészen más Gödöllő, hol a királyi család rendszeren az év azon napjait szokta tölteni, melyeket a visszavonult életnek, a csöndes falusi magánynak akar szentelni, a hol az uralkodói terhek gondja elől a családélet meleg körébe menekül örömet a magyar király.

hanem azért is értékesek, mert az abszolút korszak irodalmi és sajtóviszonyainak ismeretéhez jellemző adalék tekinthetők. A két kötet füze 3 forint 60 kr-ért, vászonkötésben 5 ft-ért kapható.

Worse kapitány, regény, szintén a Kisfaludy-Társaság kiadványai közül való. Kiellandó híres norvég író műve, és Szinyei Ottmár fordította le az eredeti norvég szövegből. Ára 1 ft 50 kr. vászonba kötve 2 ft.

A Franklin-társulat kiadásában megjelentek még: *Harmatos ág*, egy díszes füzet, negyedréti alakban vastag velin papíron, s minden lapon színes nyomásban virágos ágak, mezei tájképek. E szép vigyettek közt válogatott költemények olvashatók legjobb költőinkől. Arany, Tompa, Petőfi, Vörösmarty, Vajda János, Madách, Szász Károly, Rudnyánszky Gyula, Vargha Gyula, Gyulai Pál, Lévy József egy vagy 2 költeménye foglal helyet a díszes anthológiában, melynek ára 1 ft. — *Gyermek-mesék*, elmondja Ida néni. Kilenc nagyobb mese együtt, mind úgy válogatva, hogy a serdülő gyermeknek ne csak képzeletét foglalkoztassa, hanem értelme és ismeretei fejlődését is előmozdítsa. Számos sikerült kép járul minden meséhez. A kemény kötésű, díszes kiállítású könyv ára 1 ft.

Magyar Művészek. A Szana Tamás szerkesztésében és Rudnyánszky Viktor akadémiai könyvkereskedő kiadásában megjelent díszű, a most kiadott 16 füzettel befejezett nyert. Tizenhat képről és öt szobrász érdekesen írt élet- és jellemrajza, főbb műveik másolata vagy füzetekben, melyeknek kiállításra a hasonló külföldi vállalatokkal méltán versenyezhet. Külön képmellékletek is vannak a füzetekben, melyek egybekötve díszes albumot adnak. Bekötési táblákat a kiadónál lehet megrendelni. A **Magyar Művészek** ünnepi ajándékul is alkalmasak.

Füzetek. Az *erdélyi irodalmi társaság feladata*, elnöki megnyitói beszéd, melyet gr. Kum Géza tartott az erdélyi irodalmi társaság nov. 18-iki alakuló gyűlésén. — Miskolczon Löwy József bizománya jelent meg: *Teendők a hagyatéki iratok felvétele és felszerelése körül*, a községi és körjegyzők, segédjegyzők s a jegyzői vizsgára készülők számára írta Goics Lászlár mező-kövési kir. közlegyző. Ára 25 kr. — *Ujabb megfigyelések a metallosopia és metallotherapia terén*, egy új gyógymód ismertetése, a budapesti orvosegyesületben előadta saját tapasztalatai után Dr. Dubay Miklós budapesti orvos.

Zemérvétek. Bernstein Mórál Seps-Szent Györgyön megjelent: *Mikor csend van*, románca, szöveget írta Bartha Imre, zenéjét Kelemen Lajosné szül. Zathureczky Berta. Ára 1 ft s Budapesten a Rózsavölgyi-féle zeneműkereskedésben is kapható.

A műcsarnok kiállítását folytonos érdeklődéssel nézi a közönség. A közelebbi napokban látogatta meg a kiállítást az ifjabb *József* főherceg is, Holdházy apát kíséretében.

A nemzeti múzeum számára e kiállításból is több festményt vásároltak, országos költségen. Az egyik *Rotta* Silvio velencei festő jeles műve, a *Gályarabok*, *Abry* Leon belga művész *Hazulról* című kis képe és *Uytterschant* Viktor két aquarellje. Az illető bizottság eme kijelölését a közoktatásiügyi miniszter helyben hagyta. Rotta olasz művésztl is megérkezett a válasz, s köszönetet mond, kiemelve azt, hogy mennyire megtisztelő rá néve képeknek befogadása a magyar nemzeti múzeumban képtárába.

A kiállítás magyar életképei közül pótlólag megkettőt mutatunk be. Az egyik *Elmer* Lajosról a *Nászmenet*. Most indul a népes gyülekezet a zsupfedelese házból: elől a cigánybanda, aztán a nyoszolyó lányok. A menyasszony, felháró öltözve, rózsakoszorúval, épen most lép ki, s mögötte látszik a vőlegény, a család tagjaival. Az egész jelenetre a nap szúrja fényét, s megleveníti a színeket. Jó alakok tűnnek föl a népies jelenetben. A másik *Révész* Imréről nagyobb festmény, *«A törvény nevében»*. Révész pár év előtt a Munkácsy-díjat nyerte el, s volt alkalmazó a Párisban tanulni és haladni. Előadásra, technikájára sokat nyert. *«A törvény nevében»* igazi falusi jelenet. A hajdu, vagy megyei drabant bekiser egy cigány szekeret; maga ragadta meg a gobe kantarát hivatalos komolysággal, úgy vezet. Az ekhöz szakértelemmel egy pipázó cigányasszony és két-három purdó alakját veheti ki. A hivatalos aktus nézőket gyűjtött össze a falusi utcán, míg egy központos kofa egész nyugalommal élvezi rendes ülőhelyéről a jelenetet.

Erkel Ferencz jubileuma. Erkel Ferencz zeneköltőnk 50 éves karnagyi működését az opera-színházban

december 16-án ülik meg. Szinre kerül *«Hunyadi László»*, melyben Szilágyi Erzsébetet *Witt* Mária éneklő, ki a legnagyobb készséggel vállalta el a közreműködést s csak ezért utazik Budapestre. *Bianchi* Bianka éneke is emelni fogja a jubileárius előadást. A zenekart maga az ősz zeneköltő vezényli.

A nemzeti színházban nov. 23-án eredeti vigjáték került színre, mely azonban a bemutató három előadás után le is tűnik a játékről. *«Falusi delutánok»* a vigjáték czíme, szerzője pedig Méray Horváth Károly, ki *«Az asszony története»* drámájával keltett érdeklődést a közönséget a tehetsége iránt a nemzeti színpadon. Uj darabjában sem tagadja magát a tehetség, párbeszédei elevenek, hangja könnyű és nem is színtelen; a gunyt, szatárát élvezte és szúrón tudja használni, de vigjáték tartalma nem igen adott, úgy szólva csak kóvonalait rajzolta meg egy vigjátéknak, alakok, helyzetek nem sok gondot adtak neki. A francia Paillonon kevés cselekvényű szellemes vigjátékai lebegtek szerzője előtt, de azok megközelíthetetlen távolban is maradtak tőle.

A személyzet névsora elég hosszú. Falun, Magda néni (Prielle Kornelia) falusi jószágján egész fővárosi társaságot találunk, mely tarka, de kevés tenni valója jut a darabban. Különböző is meglehetősen unatkosnak a falusi delutánokon. Ott van Kaszab Miklós (Gyenes) és neje, Malvin (Rákosi Szidi), a kik állítólag boldog családi életet élnek, bár előttünk meglehetősen közömbösök egymás iránt. Ott van egy idős, alkalmasint özvegy Kaszabné (Lendvayné), ki minden ok nélkül ellenségeskedik Malvinnal, sajnos Miklós fölött s kérdédkül azokkal a mintaférjekkel, a kiket ő választott ki Emma leánya (Szacsavayné) s egy másik nő, Margit (Lánczy Ilka) számára. Aztán a minta-férjek: Bankó László (Horváth Zoltán) és Gajzán Gyula (Császár), kik kölcsönösen a sógorasszonyokat ostromolják, ámbár, a mint a vigjáték végén kintük, csak a saját feleségeket szeretik. Már most mit tesznek ezek? Malvin boszút áll Kaszabnak, ki a mintaférjeket ellene ingerelte s rábírja a fiatal asszonyokat, hogy az udvarló sógoroknak találkozás adjanak, s aztán úgy intézi a dolgot, hogy Kaszabné jelen legyen, mikor a sógorok kölcsönösen rajta kapják egymást a bűnös kirándulásán. A mesét nem könnyű röviden előadni, mert szétágazik, elforgaszkodik. Ott van még két fiatal lány szerepe is. A közreműködők rajta voltak, hogy a darabban kiemeljék, a mit lehetett.

KÖZINTÉZEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia nov. 26-iki ülése érdekes volt. A felolvasók közt egy bibornok; a tárgyak közt száz darab anyamos drámái jutalom. Az ülésterem meg is tart akadémiásokkal és hallgatókkal, *Stoczek* József elnököl.

Haynald Lajos bibornokérek, az akadémia tiszteleti tagja foglalt helyet a felolvasó asztalnál. A tudós főpap, kivel a közéletben oly sűrűn találkozhatni, az akadémiaián sem ritka. Ezúttal emlékbeszédet tartott egy jeles botanikus, Boissier fölött, ki akadémiaián kívül tagja volt s 1885. szept. 25-én hunyt el. Haynald lelkesülten szolt a tudósról, fáradozásai eredményeiről és érdekes vonásokban rajzolta a botanikai tudomány jelenlegi állását, Boissier kutatásainak eredményét. Boissier Péter Edmund korunk legkiválóbb botanikusaihoz tartozott, előkelő genfi patriciusi családból származott s egész életét a botanikának szentelte. Spanyolország és a kelet növényvilágával foglalkozott, sokat utazván kutatások végett és több ügyes növénygyűjtőt utaztatván. Egy maga 3602 új növényfajt igazított a növénytani tudományba. Híres műve, a *«Flora Orientalis»*, mely őt nagy kötetben jelent meg (1867—1884/5) a Balkánvidéktől és a görög szigetektől az Indusig terjedő egész területet felkarolja. Az emlékbeszéd Boissier mint embert is meleg hangon jellemzi. A zajos eljenzéssel fogadott emlékbeszéd után *Berczik* Árpád a Kóczán-féle drámái pályázatát tett jelentést.

A Kóczán-féle drámái pályázat az akadémia. A tud. akadémia Kóczán Ferencz alapítványából az idén tüzte ki az első drámái jutalmát. Száz darab arany ez, s minden körülmény közt kiadandó, ha csak pályázó darab érkezett. Az alapító ezúlija az, hogy a magyar történelmet drámái alakban, színpad számára jelentkezve bírja az irodalom. Az akadémia határozza meg, hogy évről-évre a történelem mely korszaka dolgozandó föl. Az első pályázatnál természetesen a magyar történelem legrégebb korszaka volt kijelölve, a hunokról, az ősmagyarokról szóló monda. Beérkezett 14 pályamű, valamennyi a hun világból vett tárggyal. A pályázat eredményéről a bírálók a nov. 26-iki ülésben terjesztették elő jelentéseket az akadémia elé.

A pályaműveket *Berczik* Árpád, Csiky Gergely és Pálffy Albert bírálták. A jelentést *Berczik* Árpád adta

elő, kiemelve mindjárt bevezetőleg, hogy a pályázat eredménye irodalmi szempontból inkább kedvező mint színpadi szempontból. Azaz van köztük néhány olyan, melyet olvasni lehet. A verse jó, a stílus folyékony, csinos, hatásos részek is akadnak benne, de színpadra nem való egy sem. A bírálat két drámával foglalkozik behatóbban: a *Hun utódot* és *Attila halála* címűekkel. A *«Hun utódot»* díkezője lendület és drámai; egy pár hatásos tableaux-ja van s néhány jobb jelenete. De mindez csak egyes részlet. Az egész maga gyöngye. Hogy megérthessük, ismerünk kell a Niebelungokat, a nélkül az eseményeket nem értjük. Aztán a történet, a dráma realizmusa mellé oda szótta a romantikát, a mesét, a fantasztikust. Csaba földézi az elesett hun harcosokat, azal megy Bizaneczba, maga pedig az égi tejuton szokott utazni, stb. A dráma feldolgozta a Csaba mondat, de nem tudta beleilleszteni a drámái keretébe.

Attér ezután *Berczik* jelentése a pályázat legjobb darabjára *«Attila halálára»*. Az öregedő, a gyöngülő, Attilát ve. etti a szerző elénkbe, ki a dícsőség helyét fenékig irta, de szerelemét még alig kóstolt. Nejehez, a kegyetlen Krimhildához már nem vonzódik. Megszerebi a szelid Mikoltot, a frank királyleányt, kit rabul hoznak tronja elé. Mikolt azonban bosszut akar állani meggyilkolt családjáért. Ebből kellene a darabnak f. jödnie, de a szerző — mondja a jelentés — oly mellékösvényekre tér ki, melyek a főcselekvény országutjára nem vezetnek. Mikoltot Attilán kívül a két királyfi, Aladár és Csaba is szeretik. A két királyfiinak ellentétes viselkedése jó mag, mely azonban nincs kellőleg drámai czélna kiaknázva. Attila, dacára hogy figyelmeztetik Mikolt bosszuterveire, melyeket ez elég vigyázatlanul uton-utfélen elárul, — elvégzi hogy Mikoltot nevéje teszi. Ez megtörténik, és mindenféle mellékeseemény után Mikolt végrehajtja a boszuz művét és önmagát is kivégzi. Jó, egészséges felfogásra való eszme, mely egyáltalán igen hatásos drámái mag lehet, rejlik a mesében. A hódítóra, ki öreg kort érve elgyöngült, Debre és Mikolt alakjaiban rázudul az elpusztított és csak leigázt, de meg nem hódított Európa. Debre s az ő vallástársai képviselik a szabadsági törekvéseket, a kard az ő kezükben Mikolt. Nagyon jól van tehát minden kigondolva, kár, hogy nincs ilyen jól keresztülvie. A fölveti fonalat itt-ott kiejti kezéből s következetlenségbe esik. Nem mondható szerencsésnek, hogy a megölés nagy jelenetet s színelmek mögé viszi. Ennek a közönség szeme előtt kellene lefolynia. Abból az anyagból, mely megvan a pályamunkában s a jól lerakott alapon több következetességgel jobb, hatásosabb darabot lehetett volna felépíteni. Mintha a szerző munka közben belefáradt, vagy belezavarodott volna. De a darab számos hiánya és hibája mellett is felfogás, értelesség dolgában legmagasabb helyen áll pályázásai közt és egsvéges, határozottan kitűzött célt követ, mindegy a bizonyos átaldozással használható darabba is válhatik. A bizottság, mint hogy a pályázat föltételei szerint a díj viszonylag a legjobb műnek mindig kiadatik megosztatlanul, a díjat egyhangulag az *«Attila halála»* című tragédiának ítélte oda, mint irodalmi színvonalon álló műnek s gyöngye pályázásai közt a viszonylag legjobbnak.

A jelölk levele felbonatván, szerzőjél *Szász* Károly jeles költőnk neve tünt ki.

A Kisfaludy-társaság november 28-iki havi ülésén nagy hallgatóság gyűlt össze. *Gyulai* Pál elnököl.

Emlékbeszéddel kezdődött az ülés oly tag fölött, kit a társaságból nagyon kevesen ismertek. Ring Mihály tanár és kül-ó tag volt ez, kiről *Sturm* Albert emlékezett meg, s kit budapesti tanár korában Vörösmarty, *«Marót bán»*-jának német fordításáért 1872-ben választottak kül-ó tagul. A magyar irodalom ismertetésére ezután nem is tett többet s a Kisfaludy-társasággal sem tartott fenn semmi összekötést. Somoru és sivár élet jutott osztályrészül, s egy évvel halála előtt elméje is elhomályosult. — Az emlékbeszéd után *Szász* Károly olvasott fel költeményeket *«Úti tárczámból»* czimmel. Legjobban jellemzi a bemutatott költeményeket jelöljük:

A mit láttam átérve, —
Le is irtam abb' a perczbe'
Hogy az első benyomásban
Azután is mindig lássam.

Szász Károly a mult nyáron nagyobb utat tett Német-, Francia- és Olaszországban, s uti benyomásait részint prózában, részint versben följegyezte. Így keletkezett egy kis költemény-füzet, mely körülbelül harmincz darabra terjed. Ezekből olvasott fel néhányat *«A határon»*, *«A Duna Ulnánál»*, *«Napoleon sírja»*, *«A milói Venus a Louvróban»*, *«A geni tavon»*, *«Bucsu a geni tótnál»*, *«Miramare»*, *«A Péro Lachaise temetőben»* stb. czimmel. E költemények hatása mély volt. A közönség élvezte és zajosan tapsolta. Végül *Vértesi* Arnold olvasta fel *«A rut leány»* című novelláját, melyben egy gazdag és rut leány sorsát festi, mely utóbbi attól föl, hogy csak pénzéért veszik el. Volt zárt ülés is, s abban elhatározták, hogy Göthének *Kazinczy* Gábor által fordított

«Tasso»-ját kiadják s a hiányzó részek pótlását *Vargha* Gyulára bízzák.

A régészeti és embertani társulat nov. 27-iki ülésén dr. *Posta* Béla értekezett a tószegi újabb archeologiai leletekről. Tószegen, a Tisza mellett 1867 óta mindig találunk régiségeket. Itt őstelep volt már a kőkorszakban. A telep aztán pusztulásnak indult és a Tisza árja iszappal fedte be, míg a népvándorlás korában az avarok újra be nem népesítették. Ez előadás után dr. *Hampel* József tartott fölovasást az aquineumi temetőkről, főlemítve, hogy az eddig felásott temetők Aquineum helyrajzában megállapításához fontos támpontokat szolgáltatnak. Bemutatták ezután az országgház építési irodájának főnöke, *Szumrák* főmérnök által beküldött római ércszoborfejet, melyet az országgház építésénél ástak ki.

Szendrey János dr. titkár két Szent-Endrén talált s római sírból kiásott csont-gyűrűt mutatott be, melyek formájuknál fogva rendkívül érdekesek, ezeket Csanády I.-tván járásbíró ajándékozta a nemzeti múzeumnak.

MI UJSÁG?

A királyi család ő felsége negyven éves uralkodási jubileumán nem lesz Bécében. Az uralkodó már régen kifejezte óhaját, hogy ne tartsanak sehol semmi ünnepélyt. Ó felsége minden tüntetést mellőzendő, a december 2-iki jubileumi napot Miramareban szük családi körben üli meg. A király nov. 30-ikán este utazik Miramareba, királynéék decz. 1-én érkeznek oda görögországi útjából. Mária Valéria főhercegnő nem megy Miramareba, hanem Bécében várja be felséges szülőinek visszaérkezését. Ó felségeik decz. 2-án este hagyják el Miramare s Budapestre, illetve Gödöllőre jönnek. A trónörökös nov. 29-ikén este Galiciába utazott.

A királyné gyászja. Korfából írják nov. 24-ről, hogy a királyné apjának, Miksa bajor hercegnek november 14 és 15-ike közt való éjjel bekövetkezett haláláról nov. 15-ikén 1/2 óraker értesült Ferencz József királynak egy táviratából. A szomorú hírnél lecsütőbb hatással volt a királynéra, mert nem volt tudomása arról a veszedelemről, mely apját fenyegette. Hogy fel ne igazassák, az apját ért szélhűdést csak jelentéktelennek mondották előtte. A gyászhir vétele után a királyné teljesen átengedte magát fájdalomnak és senkit se bocsátott be a lakosztályába. Miután kissé magához tért, azonnal kiadta a parancsot, hogy a Miramare yacht delután négy óraker indulásra készen álljon. Trieszten keresztül Münchenbe akart utazni, hogy jelen legyen apja temetésén. Ezt az elhatározását azonnal tudatték Ferencz József királyllyal is, mire a király és királyné közt élénk sürgönyváltás indult meg. Delután háromnegyede 4-ker már minden előkészület meg volt tétel az elutazásra, ekkor azonban a királytól hosszú távirat érkezett, a melyben lebeszélte a királynét szándékáról. A lebeszélést a királyné egészségségének kimelésére, meg arra alapította, hogy az agg herceg temetése, 17-ikén lesz, míg a királyné a legjobb esetben is csak 18-ikén érkezhetné Münchenbe, ennél fogva ugyis elkésmék. Két nappal később a királyné utnak indult Szmirna felé.

A görgényi vadászatokat a királyi családban előfordult gyászneset és a Görgényből érkezett kedvezőtlen jelentések miatt az idén már nem fogják ismételni s így Rudolf trónörökös erdélyi útja is elmarad.

Vadászat József főhercegnél. November 21-én és 22-én József főherceg alosuthi uradalmaiban vadászat volt, mely kitűnően sikerült. A vadászatban részt vettek: József főherceg és fia, József Ágost főherceg, Jelencsik altábornagy, Pakor tábornok, Holdházy apátkanonok, Hauszkarl ezredes-hadbíró, Jekelfalussy alezredes, Szűcs Jenő főszozgabíró, Libits tisztartó és az uradalmi tiszték. — A főherceg *hisjenői* birtokán most kezdődtek meg a vadászatok, melyek kilenc napra terjednek. A főherceg nov. 27-ikén érkezett meg a vadásztársasággal.

A közoktatásiügyi miniszter a múzeumban. Gr. *Csáky* Albin sorban vizsgálja a fővárosi kulturális intézeteket. Nov. 23-ikán a nemzeti múzeumban jelent meg *Berzevics* államtitkár és *Szalay* Imre osztálytanácsos kíséretében.

Pulszky Ferenc igazgató fogadta és kаланzolta a minisztert. Az igazgató főleg azon volt, hogy a miniszternek megmutassa, mily kevés a hely a nemzeti múzeumban. A kótárban megjegyezte, hogy az Alpeken innen alig ismer múzeumot, a melyben több fölíratos római kő és provinciális stílű dom-

EBNER LAJOS. NÁSZMENET.

bormű volna, mint nálunk. Ezek felhalmozva ott vannak az előcsarnokban, az udvarokon és a kótárban, hol azokat a közönség nem láthatja. Azután a régiségtárba vette a miniszter, a hol a nagy nevezetességű népvándorlás emlékeknek nincs külön terem. Itt megjegyezte az igazgató, hogy nálunk két teremben több bronzkori emlékek elhelyezve, mint Bécében hat teremben. Majd a könyvtárba mentek, a hol szintén nincs helye a nevezetes család levéltáraknak. Igen sokat nem lehetett még kirakni. A hírlap-könyvtár nem f. r többé a folyosókba, két terem pedig nincs beborozva. Aztán átmentek a növénytárba, mely egyetlen egy termet foglal el, holott legalább háromra volna szükég. A miniszter fejedte ki, hogy megvizsgálta és azon meggyőződését fejezte ki, hogy mulhatatlanul szükéges több hely, tehát több pénz.

Az árvizkárosultak segélyezése. A *«Jó»*-sziv. egyesület legutóbbi választmányi ülésén, melyen *Tisza* Kálmáné urholgy elnököl, a segélyezések egész sora került elintézésre.

Az elnökő bejelent, hogy a sorsjáték jövedelméből részesített egyletek kifejezték köszönetüket s a kapott összeget mint a *«Jó»*-sziv. alapítványát fogják kezelni, több egylet pedig az alapítványi kamatok élvezetére nézve a kijelölési jogot is a *«Jó»*-sziv. egyletre bíza. *Bár* *Vay* Béla borsodmegyei főispán

RÉVÉSZ IMRE. A TÖRVÉNY NEVÉBEN.

A MÜCSARNOK ÖSI KIÁLLITÁSÁBÓL.

felelt meg s a disztért személyesen felmérte. Ehez képest a tanácshoz intézett jelentésében részletesen leírja, hogy a disztér nagyságához képest mily magasnak kell lenni a szobornak.

A segesvári Petőfi-emlék javára f. év május havában befolyt adományok összege, mint a segesvári Petőfi-emlék-egylet elnöksége tudatja — 73 frt 98 krt tesz ki, mely az eddig kimutatott adományokkal összesen 5522 frt.

Gr. Kálnoky külügyminiszter legutóbbi budapesti időzése alatt gr. Pejacsevich katonai főparancsnok kíséretében meglátogatta Benczur Gyulát műtermében.

Hirlapírók palotája. A hirlapírók nyugdíjintézetének igazgató tanácsa legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a főváros által az intézetnek ajándékozott Alkotmány-utcai telken nagyobb bérházat fog építeni. Külön építő bizottságot küldött ki, hogy az építés előmunkálatait elvégezve, a januárban tartandó közgyűlés elé teljesen tájékoztatva tervezetet mutathassanak be. Az intézet vagyonát most már meghaladja a negyedmillió.

Haynald bibornok aranyismerője. Haynald Lajos kalocsai érsek pappá szentelésének félszázados ünnepe közeledvén, az érseki megye nagy készüléteket tesz, hogy azt minél fényesebben ülhessen meg. Készül régi egyházaságok, Erdély, melyet püspöksége, hazafias politikai szereplése és fényes alapítványai a hála emlékeivel fűznek hozzá, továbbá a magyar arisztokrácia, mely művészi becsüli külön ajándékkal fogja kifejezni a magasabb társadalmi körökben oly népszerű főpap iránt érzett ragaszkodását.

Híres fresko színnyomatát fogja közölni a 'Történelmi Életrajzok' legközelebb megjelenő füzeté. A freskó a tizennegyedik századból való, s eredetileg a szepességi prépostsági templomban van, a hova a szepesséki Róbert Károly királynak Csák Máté fölött nyert győzelmé emlékére készítették és helyezték el. A kép azt ábrázolja, hogy az istenyanya fényes teremben fejedelmi trónon ül, előben szent írával. Előtte térdel I. Károly király, a mint a koronát a szent szíztől elfogadja, másfelől Tamás esztergomi érsek az ország szent koronáját felajánlja. A király mögött Semei Franzid Tamás szepesi várnagy, az érsek mögött az országalmát tartja Henrik szepesi prépost, ki a képet festette.

Pulszky a millionosokról. Az iparoskörben a téli felolvasások sorát Pulszky Ferenc nyitotta meg nov. 29-én: 'Hogyan gazdagodnak meg a millionosok' czimű előadással. Beszédét kezdte és befjezte Molke tábornok ama mondásával, hogy a millionosok megszerzéséhez négy G szükséges: Genie, Geduld, Geld, Glück, négy a mi történetünkben ismeretes Harucker, Nákó, Csekonyics, Sina stb. meggazdagodásának okairól, előadta a Rothschild-bankház történetét, igen érdekesen mondta el a híres angol és amerikai pénzügyi: a Russel, Cavendish, Grosvenor és Somers családok, egy Bessemer, Mason, Holloway, Astor, Vanderbilt, Stewart, vagy Mackay meggazdagodásának módját és okait. Mindezek mint szegény fiatal emberek kezdték pályájukat s lángész, szívósság vagy szerencse tette őket a föld leggazdagabb embereivé. A közönség, mely a termet egészen megtöltötte, mindvégig lankadatlan figyelemmel hallgatta a már tárgyánál fogva is érdekes előadást, melyből levonhatta mindenki a tanulságot, hogy gazdaggá csak munka teheti az embert.

Fővárosi muzeum. A főváros tulajdonát képező régi mű- és emléktárgyak végre mégis össze lesznek gyűjtve. A különböző városi hivatalokban szétszórt tárgyakat már leltározák s eddig százötvenhárom jelentést érkezett be Gerlóczy Károly alpolgármesterhez, ki azokat áttevte Vidéky János felső iparrajziskolai igazgatóhoz, kit a régiséggyűjtemény összeállításával megbízták.

A 'Jó-szív' szent-Istvánnapi népnépe ez er frot jóvedelmzett a jótékony célra. A rendező-bizottság elnöke, Gerlóczy Károly alpolgármester végjelentésében tüzetesen fogja tárgyalni azt a jelenséget, hogy az utóbbi időkben rendezett népnépek mért nem voltak jóvedelmzők, s hogy a jövőre nézve, a jótékony cél érdekében, mily intézkedéseket kellene életbe léptetni.

Ilyenek volnának az állandó rendező nagy bizottság, a felszerelések készletben tartása. A rendezőség állandóságával karöltve járhatna az ünnepélyek állandósítása. Lehetne például évenként két nagy ünnepélyt rendezni: egy májusi tavaszi ünnepélyt és a Szent-Istvánnapi nyári ünnepélyt. Ezen két gondosan előkészített ünnepély azonban olyan legyen, hogy messze az ország határára túl terjedjen hírek és minden kaulauban olvasható legyen: 'Budapest május 1-én és augusztus 20-án nagy ünnepély'. Mint Párisnak megvan a nagy július 14-iki ünnepé-

lye, úgy lehetne Budapestnek is világhírű Szt.-Istvánnapi ünnepélye, ha a Szt.-Istvánnapot kellő értelemmel az egyházi mellett még nemzeti és társadalmi ünneppé teszik. Két ilyen nagy ünnepély mindenesetre többet is jövedelmezne, mint a mostani sok jótékonyági sokadalom, mely mitsem nyújt és a közönségnek mégis pénzébe kerül. A nagy ünnepélyek jóvedelme kiosztható volna a különböző jótékonyági egyletek köz az kikötéssel, hogy a közönséget ne zaklassák minduntalan apró mulatságokkal, melyek utóvégre a legjótékonyabb ember türelmét is kimerítik.

Mennyit keres egy munkás Párisban? A nemrégiben lezajlott párisi munka-beszüntetések s munkás-tüntetésekéről szövege és francia lap közli, hogy mennyit keresnek azok a munkások, a kik sorsukkal oly elégedetleneknek mutatják magukat. Erre az alábbi összehallítás adja meg a feleletet. Megjegyzendő, hogy itt csak azokról a munkásokról van szó, a kik et nem főnökeik élmeznek. E kimutatás szerint a férfimunkások napi keresete: Ékszerész, kalapos, pántoló, kovács 6 frk. 50 cm.; mészáros, ács, sztalos, órács, nyomdász, olmozó, kőfaragó, fémestergályos, üveges 6 frk.; pék 6 frk. 25 cm.; sörfőző 4 frk. 25 cm.; cserépfedő, eszmadia 3 frk. 50; kőfejtő, nyerges, lakatos, mázó, kosárkötő, föld-só 4 fr. 50; kerékgyártó, kazánverő, késcs, kályharakó, könyvkötő 5 fr. 50; szemáru 6 fr. 85; fuvaros, virágáros, kőműves, patkoló-kovács, ruhászabó, timár, szőnyeges, bodnár, faestergályos, kuttisztató 5 frk.; utcaaspró 2 fr. 25; kötélverő, bádigos, takács 4 fr.; kertész 3 fr. 75; épületfestő 6 frk. 25; fodrász 3 frk.; fazekas 3 frk. 85; fűrészelő 5 frk. 85; disztó szobrász 7 frk. Női munkások napi keresete a következők: mosónő, szőgyelő, virágárusnő, mellénykészítő, cipőtűző 3 frk.; fűzős, varróleány, fehérneműkészítő 4 frank.

HALÁLOZÁSOK.

FISCHER SÁNDORT, a Petőfi-társaság tiszteleti tagját, a magyar költők hivatott német tolmácsát, nov. 26-án temették el a budai vizivárosi temetőbe. Ravatalát egészen elborították a koszorúk, melyeket az ismerősök, a család tagjai helyeztek el. A Petőfi-társaságot Jókai Mór vezetése alatt Szana Tamás, Abrányi Emil, Komócsy József és Neugebauer László képviselték. A temetési szertartást Wirtl vizivárosi plébános vezette teljes segédlettel. A beszentelés után Komócsy József a Petőfi-társaság nevében mondott búcsuzót, nagyon meleg szavakban méltatva Fischernek különösen irodalmi, főleg pedig Petőfi életének megírása körül szerzett érdemeit. A gyászbeszéd után a koporsót levitték a négyfogatu gyászkocsira, s a hosszú kocsisorból álló gyászkíséret kivonult a vizivárosi temetőbe, hol Fischer hamvait örök nyugalomra helyezték.

BIRHAI PÉTER tanár, a bölcsészeti irodalom sokoldalu munkása, meghalt 48 éves korában. A rendkívüli munkásságú férfi a lipótczei szomorú intézetben végezte életét. Elméjére homály borult, s néhány hónap előtt szállították oda. Egy évtizedig a tanári teendők mellett lázas irodalmi munkásságot fejtett ki, egymást érték nevelésügyi, bölcsészeti, erkölcsi, művelődéstörténelmi, esztétikai stb. dolgozatai. Önállóan megjelent művei közül: 'Filozófiai encyclopédiája', 'Hazai és általános művelődéstörténete', 'Egyetemes és részleges szép-tana s a főbbek. Nem rég hirdettet előfizetést összegyűjtött 'Költői művei' re is, de ezek kiadását nem érthette meg. Már hónapokkal ebből az elmevagy árnja homályosította el szellemét, s négy hónapi szenvedés után elhunyt. Haláláról a ref. főiskola tanári kara adott ki gyászjelentést.

BREZEVÁS LAJOS, a földhelt-intézet fiatal tisztviselője, a nagykőrösi tekintélyes Beretvás család sarja, a halálban nem az élet terheitől való megszabadulást, nem az anyagi zavarok elől való menekülést, csak megmáshatatlannak vélt szomorú végzetének betöltését kereste. A szerencsétlen ifjú gyásztette annál setétebb árnyakat esik egy szerető, boldog családi élet verőfényére, mert alig néhány napja volt nővéreinek lakodalma, kiről e lapok ma számának egyik költeménye is szól, s mely a bekövetkezett gyászeset miatt majdnem a költő látnoki jóslatának tűnik fel, mintha a szeretet, bizalom és küzdés eszméi közé önkénytelenül oda furakodtak volna ama szavak: 'Az élet mellett ott van a halál!'

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: BALLAGI KÁROLY kir. tanácsos, Borsodmegye felfelügyelője, régi honvéd-főhadnagy, Ballagi Mór jeles tudósunk testvéröccse, a közelet és tanügy buzgó férja, 65 éves korában, Miskolcon. — TATAROZY KÁROLY, a Herkules-fürdő bérlelője, ki e hely felvirágoztatására sokat tett, s ki egy időben a fővárosi Karlsruhának is bérlelője volt. — DINNBEK FERENCZ alsó lerdvai plébános, ki érdemeket szerzett az alsó-lerdvai kath. egyházközség rendezése körül, nov. 24-én, a restaurált templom felszentelésének előestéjén, szívszélhűtés következtében — KÖGL KÁROLY, perjámosi esperes-plébános és ezimzetes kanonok, 79 éves, Perjámoson. — GOLDSCHMIDT JÓZSEF stancisai prépost, 72 éves. — SZELLEMI MIRÁLY, a barsi ág. hitv. evang.

esperesség volt esperese, nemes-kosztolányi lelkész, a protestáns egyház egyik buzgó férja, Nemes-Kosztolányban, 82 éves. — BELÁK JÁNOS, Kecskemét város főmérnöke, ki Szentos, Hódmező-Vásárhely városoknak s a Körös-szabályozó társulatnak is volt főmérnöke, 51 éves, Kecskeméten. — NAGY ZSIGMOND földbírtokos, Fejérvármegye bizottsági tagja, Szilas-Balháson, életének 40-ik évében. — JERY JÓZSEF, Győr város agg polgára, az ottani első takarékpénztár igazgatója tagja, 81 éves. — RÁCZ ISTVÁN, Szatmármegye bizottsági tagja, 39 éves, Fehér-Gyarmaton. — HOLZWARTH FÜLÖP, a főváros egyik ismert polgára, sok ideig vendéglátulajdonos, 72 éves. — BÁRÓ RUDNYÁNSZKY IVÁN, 1848—49. honvéd-huszárkapitány, 69 éves korában, Pakson. — SCHVING JÁNOS Pál, az osztrák-magyar államasut-társaság magyarországi vezérigazgatója péntügi osztályának vezetője, Königsbüttében (Porosz-Szilézia) hol látogatásban volt, 60 éves. — KOVÁCS GÁBOR tanító, tiszteletben élt férfi, 71 éves, Kis-Győrben. — SZERBÁNY JÁNOS nyug. községi jegyző, 71 éves, Fűsön. — KRÁUSZ KÁROLY Arad városi nyug. tisztviselő, 1848-49-iki honvédőrnagy. — HOFFER SÁNDOR földbírtokos, 32 éves, Debreczenben. — FARKAS JÓZSEF nyug. pénzügyi titkár, régi honvédhadnagy, 62 éves. — VARGA ELEK földbírtokos, virilista, Szabadkán, 65 éves.

ÖZV. PALFFY ZSIGMONDNE, szül. Noszlopj Erzsébet, élete 67. évében elhunyt Niklán, s a niklai temetőbe helyezték örök nyugalomra, ugyanoda, a hol Berzeanyi Dániel — a kinek az elhunyt egyik rokona volt, — porai nyugszanak. — ÖZV. BÁRÓ WESSELENYI FERENCZNE, az arisztokrácia egyik köztisztelői ág hőlgye, Szilágymegye néhai főispánjának és követének özvegye, 75 éves, Kolozsvár, honnan hamvait Drágba szállították. — EMANUEL GYÖRGYNE szül. Aradsky Paula, 55 éves, Nagy-Becskerekben. — NEUWELT JOZSEF, néhai Neuwelt Arminkak, a budapesti ír. hitközség volt elnökének édes anyja, szidnyokcs éres korában, Várpalotán. — FRANK MÓRNÉ szül. Milhofer Terezia, 26 éves, Kis-Pusztán, Tisza-Földvár mellett. — TOLNAY VALERIA, Tolnay Gedeonnak és nejeének, szül. Huley Róziának kis leánya, 6 éves korában, Budapesten; ugyanitt GUTTMANN TEREZ, özv. Guttman Lajosné 14 éves leánya. A külföldön elhunyt: HERTENSTEIN V. F., a svájci szövetségának elnöke, 63 éves korában, egy súlyos amputáció következtében, melyet csak egy nappal élt túl. 1887. december 15-ikén választották elnöknek; az előtti egy évig a szövetségének elnökének volt. Ő vezette a köztársasági katonai ügyét. Már régen betegeskedett, s bal lábát le kellett metszteni. Ez okozta halálát.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

J. Pehogy van Pesten olyan balitélet, hogy vidéken ne tudnának jó verset írni! Dehogy nem tudnak! Tudnak bizony; de nem mindenki. Öntől is telik, telik jobb is. Ez nagyon hosszú, lapos. Az alkalmi versek unalomig elcséplést chablionja van rajta. Előre bocsátva egy öt-hat strófiányi általánosság, minden költőre s hazafira alkalmazható frázisok; aztán a dicsőítőnél költő nevezetesen alkotásainak leltára s végül egy százzal szembe fordított ígért, hogy 'míg a hazában magyar lesz — addig N. N. emléke él!' Egy kissé más hang, más forma, új eszme, új érzés kellene már az ilyen ódába, hogy még hassanak. — Összintestünk, azt hisszük, nem fog bántódást szólni.

M. S. Felvenni egy ismert vers négy sorát; mind sorhoz egy kis emlékdét bocsátni előre, az azal sorral végezni — s így a négy sor 24 vagy 48 sorra fölszerelni: nem nehéz, de nem is érdemes munka. Minek a tüzös jó bort vízzel felhígítani? Tettvágy. Van benne erő, de erőltetett hang, sőt dagály is: ezt pedig mindennél kevésbé szeretjük. Nem közölhetők. Zárt szerelem. — Népalók! — IV. — Zúg az erdő. — Régi kápolna. — Oh csak ne légy...

HETI-NAPTÁR, december hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Lists dates and religious observances for December.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egy darabkát el kell égetni a kezéből, a melyből venni akarunk s a netaláni hamisítás azonnal kiderül; a valódi tisztán festett selyem azonnal összehajtogatódik, rögtön elcsúszik s csak kevés világs barnaszínű hamut hagy hátra. A hamisított selyem (mely tükört lap és török), csak lassan tovább ég, különösen a keresztalakú égnek lassan tovább (ha től van festékanyagot terheve) s setétbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellenkezőleg nem szagorodik össze, hanem csak meghajlik. Ha a valódi selyem hamuját szét nyomjuk, az porrá válik, míg ellenben a hamisított nem. Henneberg G. selyem-gyári raktára, (csász. kir. udvari szállító) Zürichben, a legnagyobb készlettel küld mintákat valódi selyem kelméiből bárkinek is, s egy egyes ruhára-valókat mint egész végeket is vámmentesen küld meg, a házhoz szállítva.

Advertisement for 'TOKAJI-CHINA-VASBOR' medicine, claiming effectiveness for various ailments like migraines and nerve pain.

Advertisement for 'BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN' watches, highlighting precision and quality.

Advertisement for 'PSERHOFER J.' medicine, specifically 'Vértisztító labdacsook' for blood purification.

Advertisement for 'A sok köszönő-iratból közlünk néhányat:' featuring testimonials from various locations like Schierbach and Hrasche.

Advertisement for 'Fagybalsam', 'Keskeny-útfűszörp', and other medicinal products by Psenhofer J.

Advertisement for 'VÉRSZEGÉNYEKNEK' (Blood Deficiency) medicine, including 'Vasas pepton-conserv' and 'Sósavas pepton-pastilla'.

Advertisement for 'HAZSLINSZKY KÁROLY' pharmacy, located in Budapest, VIII., Sándor-tér 3.

Advertisement for 'WADLSTEINER F. és Tsa.' featuring 'ÜVEG ÉS PORCELLÁN-RAKTÁRUKAT, LÁMPÁK, PIPERETÜKRÖK, CSILLÁROK.' and 'A CHRISTOFFLE-EZÜST MAGYARORSZÁGI FÓRAKTÁRA.'

Advertisement for 'IDA NÉNI GYERMEKMESEK' (Children's Stories) by Huszonhat, featuring illustrations of birds and children.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és minden könyvárusnál kapható:

KIELLAND L. SÁNDOR. WORSE KAPITÁNY. REGÉNY. NORVÉG EREDETIBŐL FORDITOTTA SZINNYEI OTMÁR. Kiadja a Kisfaludy-társaság. Ara füzve 1 frt 50 kr., vászonba kötve 2 frt.

Franciászország és a Külföld Minden illatszerész és női és Po-drászáni La VELOUTINE Kétféle: Kiszárazó és Bismutal vegyítve CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

I-ső es. kir. kizár. szabad. újonnan javított ruganyos sérvkötők biztonsági sárvvel és szénvedőknek Fontos sérvvédővel. Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán rugyantából művésziessen szerkesztve s az a célja, hogy még a legidültebb sérvket is lehető legrövidebb idő alatt egyenesen felvehesse, s egy nappal a legerősebb munkánál, vagy a sokat járálánál, mint szén-és éjjel-álvásban is használható, a nélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásában legkevésbé is volna akadályozva. Feltehetőleg nagyon hasznos, hogy az még éjjel is a testen maradjon, mivelhogy a szenvedő testrésze kiválóképpen jótékony, kellemes nyomatást gyakorol, s a legtöbb esetben még a sérv teljes gyógyulását is eszközöli. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, megvizsgálva s a legjobbnak találva: professor Kovács a sebészeti kóroda alelnöke, dr. Gross Lajos nagy, kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glück Ignác kir. törvényes orvosi által. Alólírott egyszerűen nagy raktárt is tart angol és francia acél sérvkötők, fűgessző kényelmeket (suspensorium) gummiból, szővételek, mint szén-és szarvából. A szarvából és gumi suspensoriumok célja, hogy a táglást megakadályozzák. Méhfelekendők, légszárazók, ágybetétek per ottáskák, préservatívumok, gummiharigánok és mindennemű gumi árucikkek. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal vagy kétféle, mint szén-és a test hőségét is. Megrendeléseket utánvétellel mellélt elfogad.

POLITZER MÓR csász. kir. szab. sérvkötő-készítő Budapest, Deák Ferenc-utca. Valódi francia és amerikai gumi-összeállítás (praeservativ) tucatonként 3-6 frt. Női különlegességek tucatonként 2-4 frt. Árak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalunak drábjá 6-10 frt, a kétoldaliak drábjá 10-16 frt, gyermekoknak félrelől ocsóbb. Ugyanitt kapható legjobb amerikai sérvkötők. Egy tégely ára 3 frt 50 kr. 7335

Ünnepi ajándék! A Franklin-Társulat kiadásában Budapest megjelent és minden könyvárusnál kapható: Harmatos Ág KÖLTEMÉNY-FÜZÉR. Harminczkét szinnyomatu képpel. Ara díszes szinnyomatu borítékba füzve 1 frt.

TARTALOM: Arany János. Balzsamcsapp. - Tompa Mihály. A kedves sirjánál. - Vörösmarty Mihály. Mész. - Vajda János. Húsz év múlva. - Madách Imre. A nő. - Vörösmarty Mihály. Helvécia halálán. - Szász Károly. A Thuzóné ifjúsága. - Budnyánszky Gyula. Dal. - Vargha Gyula. Könyv rabságot. - Petőfi Sándor. Etelkéhez. - Arany János. Nem kell der. - Gyulai Pál. Tanács. - Vargha Gyula. Vándor utam. - Petőfi Sándor. Elvénnek én, csak adnának. - Lévy József. Metszők dala.

Lueff Sándor illatszerész Váci utca 22. sz. BUDAPEST, Nemzeti szálloda. 3811. Ajánlja dúz választékú illatszer-raktárát, u. m. legújabb és díszesebb illatszer-dobozok, szappan- és toilletvezek, illatfeskendőket, garnitúrákat gyöngyházból és elefántcsont fésűket, körömmecses-saire-eket, arczorszelenczékét, toillettelűkröket, sachtet, tűző fűsűket és tüket békateknőcsontból, illatszereket szilárd anyagban stb. a legolcsóbb árakon. Vidéki megrendelések utánvétellel pontosan eszközöltenek.

Brüsszelben az 1888-ik évi nemzetközi kiállításon arany éremmel kitüntetett gazdag szépségtartalma asztali és gyógyvíz A MOHAI ÁGNES FORRÁS SAVANYUVÍZE. I. díjazott. A vízben kapható az országos fűtőállomás: mágy. k. és szorb. ud. árny. Edesutty L., vízszállító Budapest, nemkülönben gyógyszerárakban, fűszerkes. kedésekben és vendéglőkben.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest megjelent és minden könyvárusnál kapható - az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. gy. könyvárusnál, Bécsben, I., Stephansplatz 6. TOMPA MIHÁLY VIRÁGREGÉK HETEDIK KIADÁS. A KÖLTŐ ARCZKÉPÉVEL. Ara füzve 2 frt 50 krajczár. Vászondiszkrétésben 4 frt. - Diskrótés francia bórben 5 forint.

Gasteiner ZIRBELKIEFER Präparate. Gasteini czukorkák (Gasteiner Bonbons) czirbolyafenyőből, köbögés, rekodt-ség és hurutok ellen. Csomagja frt -30. Gasteini csúz- és köszvény-aether (Gasteiner Gicht- und Rheumatismus-Aether) a czirbolyafenyőből, legjobb szer bedürzsölések és borogatósokra, csúz, köszvény és csukló-fájálmaknál, stb. 1 üveges frt 1.- Gasteini szappan (Gasteiner Seife) czirbolyafenyőből, kitűnő hatású csúz és köszvényes bajoknál, mint rendszeres mosószappan is kiváló, miután az arczbőrnek puhaságot és frisséget kölcsönöz. - Darabja 60 kr. 1 carton 3 darabbal frt 1.60. Gasteini czirbolyafenyő-olaj-gelatintokocs-kák (Gasteiner Zirbelkiefer-Oel-Gelatine-Kapseln) belézésre és belézésre a légzőszervek bántalmait ellen; 1 üveges frt 1.- Gasteini fűrdőkivonat (Gasteiner Badeextrakt) czirbolyafenyőből, köszvény és görvélly ellen. - 1 palack 5 fűrdőre, frt 2.- Pipere-czikkekben, melyek kiváló illatjuk és jeles összetételük által tinnék ki, általában még a gasteini czirbolyafenyőből előállítottak: szájjvíz, fogpasta, haj- és arcz-kenőcsök, melyek minden gyógyszerárban és I-rendű illatszerészeknél kaphatók. Előállítva Főraktár Budapestben dr. Sedlitzky cs. k. udv. gyógsz. által és kaphatók a legtöbb gyógyszerárban. Salzburgban.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és minden könyvárusnál kapható: TENNYSON ALFRÉD KIRÁLY-IDYLLJEL. Angolból fordította és bevezette SZÁSZ KÁROLY. Kiadja a Kisfaludy-társaság. Ara füzve 2 frt 50 kr., vászonba kötve 3 frt. TARTALOM: Bevezetés. - Király-idyllek. Arthur eredete. - Gareth és Lynette. - Geraint és Enid. - Merlin és Vivien. - Lancelot és Helén. - A szent Grál. - Pelleas és Ettarre. - Az utolsó torna. - Ginevra. - Arthur eltűnése.

Poudre laxative de Vichy dr. SOULIGOUX L. fűrdővostól Vichy-les-Bainsben. E por joles hatással bír mindennemű székrekedéssel, különösen pedig olyanokkal, melyek az epevezetés zavarára, májkölköla, a belek pejtűhűtsége stb. etlélektől vannak föléte-lezve. Kitűnő hatással bír migraine, agy-vertótlás, aranyer stb. eseteinél. - Egy üvegesével 1 forint 50 krajczár. Főraktár az osztrák tartományok részére Pserhofer J. gyógyszerár Bécs, I., Singerstrasse 15.

Sipőcz-felc gyógyborok! Ezen közkedveltségnek örvendő és az orvosok által is a legnagyobb elismerésben részesült gyógyboraim, melyek hason készítményű külföldiekkel a versenyt bátran kiállják, a legjobb minőségű anyagokból készítem ezen borok érvagy-gerjesztő, idegerősítő, a vérképződést elősegítő diatetika készítmények; Pepsin bor kitűnő hatású mindennemű gyermekbajoknál, vérszegény és tuberkulózus gyermeknél, megszünteti a gyomorégést a bor v. sörnek túlságos élvezete után. 1 palack ára 1 frt 50. Coca bor az idegrendszer elénkítésére, erősítésére és tevékenységének fokozására orv. silag sokszorosan ajánlott becses szer, rögtön megszüntet mindennemű ideges fájdalmat, migrént, fog-és arcfájalmat. 1 palack ára 1 frt 50. China és China vasbor sápadtság, vérszegénység, étvágytalanságnál, általános gyengeségnél hosszú és nehéz betegségek után a legjobb sikerrel lesz használva és végre kitűnő erősítő szernek bizonyul az aggkorban. 1 palack ára 1 frt 50. 10 üveg egyszerre rendelve 12 frt osztr. ért. SIPŐCZ ISTVAN Gyógyszerész. Művegyészeti laboratoriuma Pécsen. 3766

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest megjelent és minden könyvárusnál kapható: Irodalmi tanulmányok Irtá SALAMON FERENCZ. KÉT KÖTET. Kiadja a Kisfaludy-társaság. - Kassellk Jenő alapítványból. Ara a két kötetnek füzve 3 frt 60, vászonba kötve 5 frt. A két kötet csak együtt kapható. Tartalom: I. kötet Arany János. - Arany János és a népiesség. - Arany János kisebb költeményei. I. Katalin. II. Népmesék és népregék. - Daliás idők. - Buda halála. - Petőfi Sándor. - Petőfi Sándor újabb költeményei. - Petőfi Sándor bemutatása a francziánál. - Csokonai Dorottya. - Zrínyi a költő. - II. kötet. Szakszere. - Balzac. - Világ-irodalom. - Könyvtármunkák. - Bala. - Fanczy-album. - A magyar népkönyve. - A magyar társas élet. - Madarak pajtása. - A rom titkai. - Két új zsebkönyv. - Beszélyek. - Csokonai Album. - A részvét könyve. - Gondolatok. - Csokoládé. - Alkalmi cikkek. - Bajza József emlékirata (Neerolog). - Vachott Sándor (Neerolog). - Kisfaludy társaságról. - Vörösmarty Mihály (Neerolog). - Berzenyi eddig ismeretlen levelei. - Baró Kemény Zsigmond emlékirata.

50. SZÁM. 1888. BUDAPEST, DECEMBER 9. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 8 frt. Politikai UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt. Kétféle: 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: kétféle: 3 * Külföldi előzetesekhez a postailag megphátározott vitoldj is csatolandó

A TUDOMÁNY HALOTTJAL.

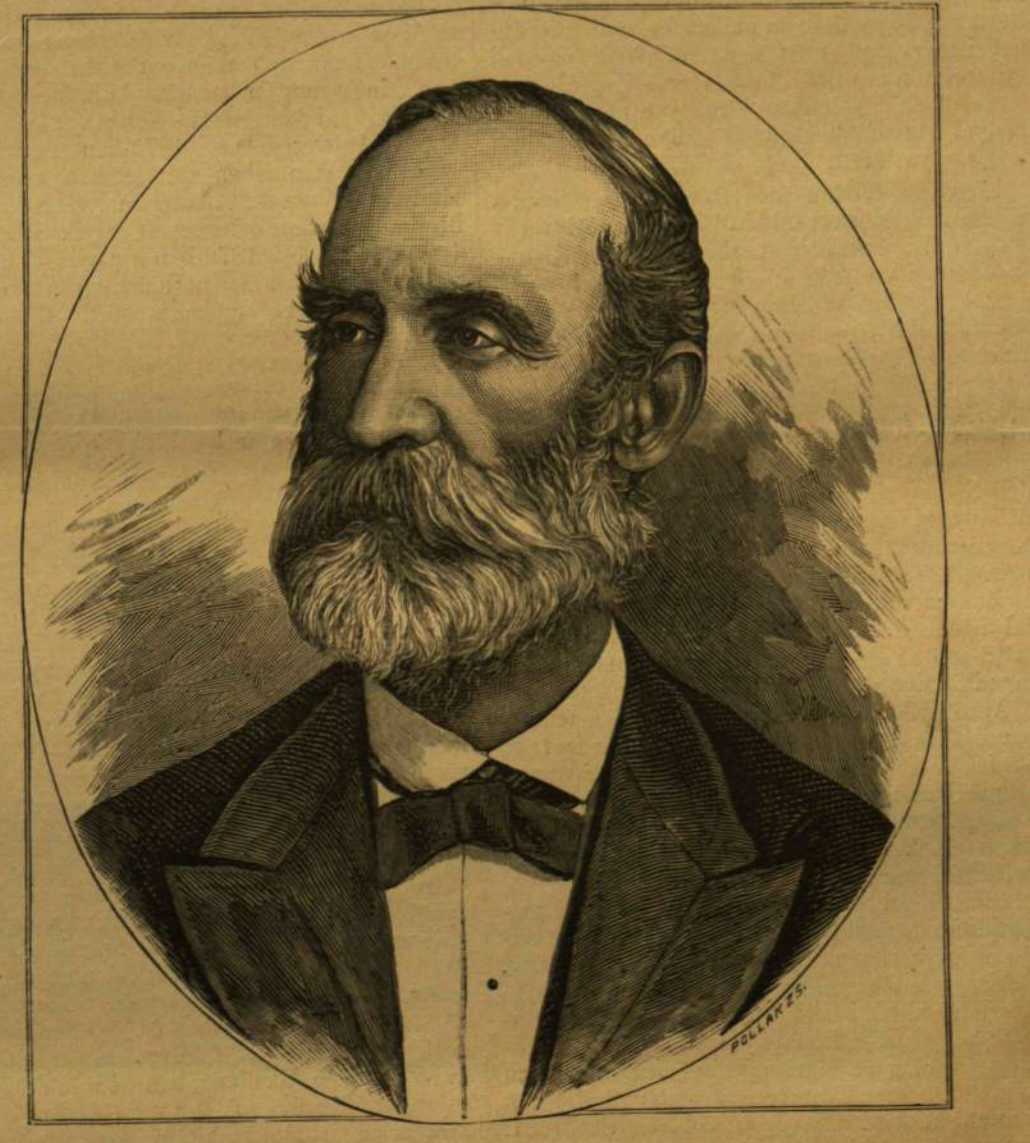
MINT valami ádáz ütközetben, már nem is egyenkint, hanem egész csoportokban ragadja el a halál tudományos életünk legjelesebb bajnokait. Még lenne valami csekély vigasztalásunk benne, ha nagy számmal, ha sürten állának azok sorai, kik nálunk tudományokkal, azoknak a tanszékről élő szóval s az irodalomban maradóknál becsű munkákban terjesztésével és fejlesztésével foglalkoznának. De tudjuk, hogy azok sorai nálunk milyen ritkák s hogy a halál kaszájának egy ily suhintása mekkora rést vág e ritka sorokban.

Néhány rövid nap alatt nem kevesebb, mint öt oly férfit ragadt el azok közül a halál, a kik nemes és önfelelőző lelkesedéssel egész életüket, minden erejüket a tudományok ápolásának szentelék s kiknek működésére elismeréssel tekinthetett nemzeti kulturánk. Köztük olyanok, a kik kitűnőségek, első rendű tekintélyek, uttörők valának a tudományoknak általuk választott ágában s kiknek híre messze túlhatott az ország határain s a külföldön is tiszteletet és hitelt szereztek a magyar közélet tudományos komoly törekvéseinek. Hunfalvy János, Henszlmann Imre nemcsak idehaza voltak kitűnő tudósoknak elismerve, elismerték őket a külföld tudományos intézetei is olyanokul, s európai hír környezte nevüket. Különösen Hunfalvy János a földrajzi tudományok, a statisztika terén az egész civilizált világban tekintély-számba ment s művei megbízható kútfők gyánát használhattak mindenütt. Henszlmann Imre oly tudományoknak vala uttörője, melyek ő előtte nálunk csaknem parlagon heverték s oly szolgálatokat tett a magyar tudományos régészet és műtörténelem művelésének, mely méltó feltűnést keltett oly országokban is, a hol ezek a tudományágak már régebben ápolottak. Lenhossek József munkásságának is sikerült a külföldi körök figyelmét fölkelteni s azok is érdeklődéssel kísérték működését. De a másik kettő is, kik szintén e napokban váltak ki az élők sorából, becsülettel állta meg azt a helyet, melyet számukra tudományos életünkben szerényebb körben saját hivatásuk kijelölt s ha működésük inkább csak a magyar nevelés- és oktatásügy általános érdekeinek vala is szentelve, s nem valamely speciális tudományág előbbre vitelének: fáradozásuk nem vala eredménytelen, nem maradt nyomtalan s méltán megérdemli a megemlékezést.

HUNFALVY JÁNOS. 1820-1888.

Közmelegdöbbenést okozva futotta be a főváros e hó 6-án reggel az a szomorú hír, hogy tudományosságunk és közéletünk kiváló munkássága bajnoka, Hunfalvy János rövid, de végzetes szenvedés után megszűnt élni. Azt szokás mondani, hogy pótolhatatlan ember nincsen; - ez a mondás Hunfalvy János elhunytával, fájdalom, helytelennek bizonyul; mert őt a maga szakjában, a földrajzi tudomány mezején, ez idő szerint senki nem pótolhatja. Mintha csak egyedárusa lett volna e nagy fontosságú tudományoknak, melyben mint író és egyetemi tanár nevelt ugyan tanítványt eleget,

de utódot nem hagyott maga után, ki annyi készséggel, annyi erővel és lelkesedéssel vehetné át a mester örökét, mint a mennyit ő benne volt módunk s okunk csodálni és tisztelni. Tudós volt ő a szó európai értelmében, de egyszersmind igazi magyar tudós is, ki szívét és esztét egyenlő hévvel s buzgósággal szentelte ugy az egyetemes, mint magyar tudományosságnak. Mindig szeretettel csüngött az ő kedves Szepességén, de annál fennebb hirdette magyarságát. Ha valamikor a származásról vala szó előtte, mindig egész tüzzel szokta megjegyezni, hogy én ugyan vérem szerint német származású vagyok, de tiltakoznám, ha teljes és tökéletes magyarságotam kétségbe vonná valaki.

HUNFALVY JÁNOS.